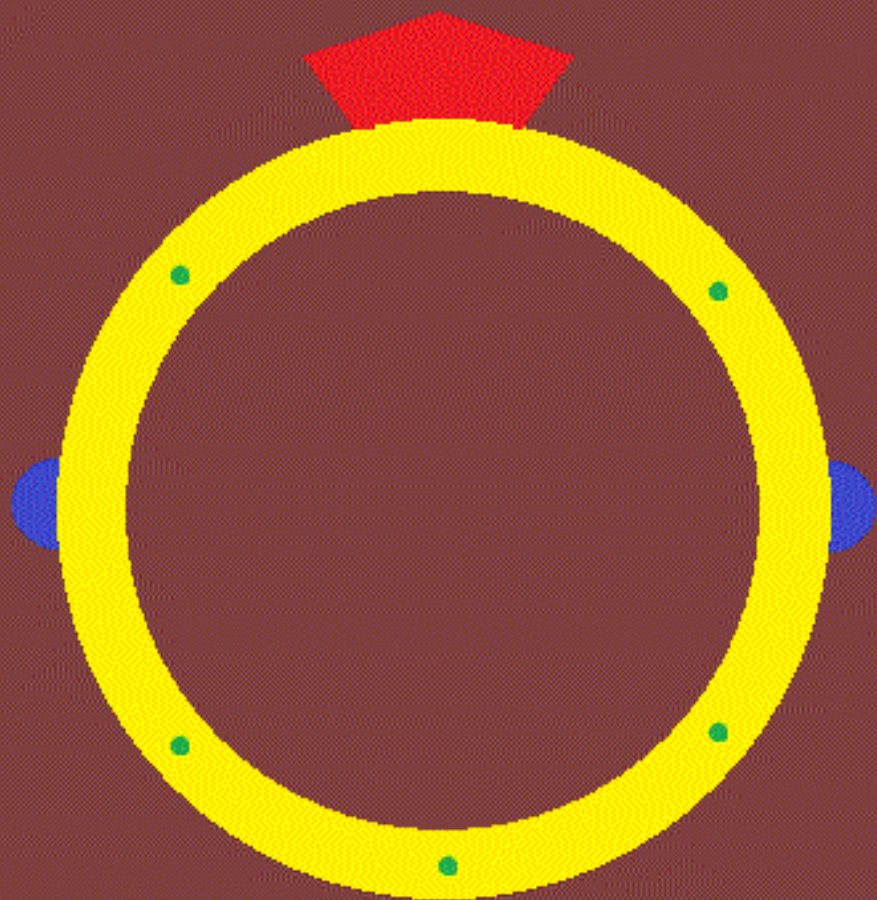

De Ring van Caecilia

Kees Niestadt

DE RING VAN CAECILIA

Kees Niestadt

Voorafgaand aan dit verhaal:

“Het Gemaal”, oktober 1992
“De Laatste Tempel”, april 2010

*De verhalen kunnen onafhankelijk van elkaar worden
gelezen.*

© *Copyright Kees Niestadt, 2012*

home.kpn.nl/kees.niestadt

Lieve lezer

De man die onze belevenissen regelmatig aan het papier toevertrouwt, vond het nodig om mij wat meer naar de voorgrond te halen. Bert was altijd maar aan het woord, en misschien was het wel een goed idee als *ik* nu eens het verhaal mocht vertellen.

Volgens mij is hij heimelijk een beetje verliefd op me. Dat vind ik best leuk, maar ik heb hem toch maar uitgelegd dat dat misschien niet zo'n goed idee was.

Als man schrijven over de gedachten die een vrouw bezighouden, of andersom natuurlijk, is helemaal niet zo makkelijk. Er zit een wereld van verschil tussen, en elke poging om in de huid van de andere sekse te kruipen krijgt onherroepelijk iets kunstmatigs. Hoeveel moeite kost het mij, als psychologe, al niet om werkelijk te begrijpen waar mijn mannelijke cliënten mee worstelen!

Hij was nogal teleurgesteld, en als troost heb ik toen maar aangeboden om deze korte inleiding te schrijven.

Jullie kennen ons nu wel zo'n beetje. Mijn lieve vriend Bert, achterin de veertig en computerspecialist, en ik, een stukje jonger en psychologe. Allebei heerlijk eigenwijs, en ondernemend, hoewel ik op dat laatste punt Bert weleens een zetje moet geven.

Misschien komt het daardoor dat we altijd in van die bizarre situaties belanden. Zoals een poosje geleden met dat oude Romeinse geschrift, waarover je alles kunt lezen in “De Laatste Tempel”. Dat werd voor ons allebei een indringende ervaring.

We kenden elkaar al jaren, maar het rare is dat er zo iets ingrijpends nodig was om ons te laten beseffen dat we veel meer voor elkaar waren dan alleen maar vrienden.

Was het bindingsangst? Nee Lisette, laat dat vak van je er

nou eens even buiten. Hoofdzaak is dat we het geweldig hebben, en ons voelen als een paar verliefde tieners.

Die nieuwe levensfase brengt overigens ook weer praktische problemen mee, die opgelost moeten worden. En daarnaast staat het leven niet stil, en gaan we weer gewoon door met het aantrekken van raadselachtige verschijnselen, of we willen of niet. Zoals bij dat museumbezoekje, laatst. Het rare voorval daar zou het startsein worden voor een reeks dramatische gebeurtenissen, die onze levens volkomen op z'n kop zouden zetten.

Maar daarvoor geef ik weer gewoon het woord aan mijn maatje Bert.

Lisette van Rhoon

I

"Mag ik u dan nu voorgaan naar onze collectie sieraden?"

Braaf sjokte het groepje van een stuk of twintig dames en heren achter hun rondleider aan. Achterin onderdrukte iemand een lichte geeuw. Een ander keek op zijn horloge. Ongetwijfeld waren zijn gedachten al bij de lunch, die aan dit werkbezoek verbonden was.

"Om te beginnen hier de vroeg-romeinse periode. Opvallend is het grote aantal mantelgespen dat in de loop der tijd gevonden is. Zoals u ziet ..."

De spreker, een man van middelbare leeftijd in een keurig donker pak, was duidelijk trots op de collectie. Ook met zichzelf leek hij trouwens nogal ingenomen.

"... de meeste exemplaren zijn van koper of brons. Maar ons museum bezit er drie die van zuiver goud zijn. Zoals deze met edelstenen versierde ..."

Binnen het groepje begonnen hier en daar gesprekken te ontstaan. Eerst nog zacht fluisterend, maar al snel in geluidsterkte toenemend. Een paar mensen waren zelfs, al pratend, een vitrine vooruit gelopen.

De rondleider begreep dat er snel iets moest gebeuren om de aandacht terug te krijgen. Met een paar passen was hij in een hoek van de zaal en stelde zich op voor een kleine vitrine, zijn gezicht naar het groepje gekeerd. Op een toon waarop men gewoonlijk binnentredende vorsten aankondigt annonceerde hij het hoogtepunt van de rondleiding.

"Dames en heren, met enige trots wil ik u nu het pronkstuk van onze collectie laten zien. Ik vraag uw aandacht voor ... de Ring van Caecilia."

Dit werkte. Meteen was het gezelschap weer om hem heen verzameld. Hij deed een pas opzij en maakte een theateraal arm-

gebaar in de richting van de vitrine.

Er steeg een verward gemompel op uit het groepje. De rondleider trok wit weg.

De bodem van de kleine vitrine was bekleed met wijnrood fluweel. In het midden was er een kleine uitsparing.

De vitrine was leeg.

Het had van het begin af aan al tegengezeten. Na een verbouwing had het Oudheidkundig Museum een aantal vertegenwoordigers van andere musea uitgenodigd om het nieuwe interieur te komen bewonderen. Maar het moment was ongelukkig gekozen; door vakanties had meer dan de helft moeten afzeggen.

Omdat het nu wel een heel mager gezelschap dreigde te worden had de directie besloten nog wat tijdschriftjournalisten erbij te vragen. Maar de diverse redacties kampten met hetzelfde probleem. Zo kwam het dat de hoofdredacteur van één van de bladen, waarin Lisette regelmatig een column schrijft, haar had gevraagd of ze heel asjeblijft een keertje voor verslaggever zou willen spelen.

Mijn vriendin is altijd meteen te vinden voor zo'n nieuwe ervaring, maar maakte van de gelegenheid wel gebruik om te bedingen dat ze haar partner mee mocht nemen. Dat was geen probleem; gráág zelfs. En zo kwam het dat we op deze ochtend gezellig samen, in gezelschap van directeuren en conservatoren, door een gerenoveerd museum werden rondgeleid.

Die gezelligheid was er nu overigens wel een beetje af. De politie was snel gearriveerd, en de hele groep werd in een soort vergaderzaaltje geloodst, waar alle persoonsgegevens werden genoteerd. Ondertussen onderzochten een paar andere rechereurs de vitrine en omgeving op vingerafdrukken, en werd ook het aanwezige personeel ondervraagd.

Met zo'n anderhalf uur vertraging kregen we tenslotte wel de beloofde lunch in het museumrestaurant. Wat versuft gingen

we het zaaltje binnen, en nu pas ontdekte Lisette een bekende in de groep.

“Hé, Monique! Wat doe jij hier?”

Het was een vriendin van Lisette; een taalkundige, die ons indertijd geholpen had met het ontcijferen van een onbekend taaltje.

“Nee kijk nou, daar hebben we Lisette en ... eh ... Bert geloof ik hè? Ik denk dat we hier allebei hetzelfde doen. Fungeren als figurant, omdat het anders zo kaal staat. Maar het is anders wel lelijk in het honderd gelopen. De Ring gejat, wie had dat kunnen denken. Wat zal Tes er de pest in hebben.”

“Wie is Tes?” vroeg ik, en “Waarom heeft ze er de pest in?” vroeg Lisette.

“Tessa is mijn dochter; ze is nu twintig. Maar het antwoord op jouw vraag, Lisette, is heel wat langer.”

“Ga je gang, we hebben de tijd. Als we al een dagschema hadden ligt dat nu toch al totaal in de war.”

Een paar obers kwamen binnen met de eerste gang van de lunch. Er was blijkbaar veel moeite gedaan om toch nog een goede indruk achter te laten. Ik merkte nu pas dat ik flink trek had.

Maar Monique taalde niet naar de heerlijk geurende soep; ze was zo te zien blij dat ze haar verhaal kwijt kon.

“Ik maak me zorgen om Tes. Ze zit niet lekker in haar vel, vooral niet nadat haar opa, mijn schoonvader, een paar maanden geleden is gestorven. Ze was echt gek op hem.

Eigenlijk ging het al een paar jaar niet goed. Ze was erg op zichzelf, verwaarloosde haar studie, en als we iets zeiden wat haar niet beviel was het meteen laaiende ruzie.

Anderhalf jaar geleden bood mijn schoonvader haar een kamer in zijn huis aan. Zijn vrouw was al een paar jaar dood, en hij woonde dus alleen in een kast van een huis, dat eigenlijk veel te groot was voor hem. Maar hij wilde er voor geen goud

weg.

Vroeger hadden ze af en toe kamers verhuurd aan studenten. Er was een heel mooie bij, met een eigen douche en keukentje. Tessa viel hem om de hals toen hij het aanbood.

Vanaf dat moment leefde ze weer wat op. Ze pakte haar studie weer op en nodigde af en toe een vriendin uit. Totdat opa overleed. Toen was het helemaal mis. Zwaar depressief, zou ik zeggen. Maar dat kun jij beter beoordelen.”

“Sneu voor haar. Misschien heeft ze deskundige hulp nodig. Hoe kwam het eigenlijk dat het al een poos niet goed ging? Is er iets gebeurd waar ze moeite mee had?”

“Hmm ... het enige wat ik kan bedenken is dat ongeluk met haar vriendin, Eva. Dat is nu ... eens kijken ... ruim vier jaar geleden. Tes heeft er nooit veel over gepraat. Ik dacht dat ze het allang had verwerkt.”

“Een dodelijk ongeval, begrijp ik?” merkte ik op.

“Ja, heel naar. Eva liep met Tessa op het perron van het stationnetje aan de rand van de stad. Ze keek niet goed uit, struikelde ergens over en kwam onder de trein terecht, die juist passeerde.”

“Ik kan me voorstellen dat een mens er niet vrolijker van wordt als hij zoiets meemaakt” zei ik tegen Monique, en keek toen naar Lisette om te zien wat zij ervan vond. Ik schrok een beetje.

Ze was bleek weggetrokken en haar handen omklemden de armleuningen van haar stoel met zo'n kracht dat haar knokkels wit zagen. Pas toen ik voor de tweede maal vroeg of het wel goed ging reageerde ze.

“Laat maar. Dat soort bloederige verhalen, daar kan ik niet zo goed tegen, dat is alles.”

Gelukkig had ik nog een heel andere vraag aan Monique, die me al een tijdje op de lippen lag.

“Maar wat heeft die ring hier nou eigenlijk mee te maken?”

“Ja sorry, ik dwaal helemaal af. Jaren geleden heeft mijn

schoonvader, toen hij z'n tuin aan het spitten was, een bijzondere vondst gedaan, een sieraad dat uit de Romeinse tijd stamt. Een gouden ring, bezet met edelstenen. Uit ongeveer 300 jaar nC. Een prachtig stuk, in perfecte staat. De oudheidkundige wereld was er opgetogen over.”

“En die heeft hij aan het museum hier geschonken?”

“Nee, dat heeft hij niet. Eén van z'n hobby's was archeologie, en hij bezat een kleine verzameling op dat gebied. Wel is de ring een paar maal uitgeleend geweest voor tentoonstellingen.”

“Wie was die Caecilia eigenlijk? Hoe weten ze dat het háár ring was?”

“O, dat was gewoon een grapje. Er bestaan oude, vage verhalen over een Romeins veldheer die hier gewoond heeft. Die zou getrouwd zijn geweest met ene Caecilia. Een journalist heeft er toen 'De Ring van Caecilia' van gemaakt, en dat is verder zo gebleven.”

Tot mijn opluchting was Lisette weer wat op kleur gekomen, en ze mengde zich in het gesprek.

“En na het overlijden van je schoonvader hebben jullie de ring alsnog aan het museum geschonken?”

“Ja, precies. Dat is ook de reden dat we hier uitgenodigd zijn. Mijn man Geert had helaas geen tijd, en Tessa vertikte het om mee te gaan. Het was geloof ik de bedoeling dat we als eregasten gefêteerd zouden worden, maar dat feestje kunnen we nu wel vergeten, denk ik.

We vonden dat ie daar beter lag dan bij ons. Dat wil zeggen, dat vonden Geert en ik. Tessa was het er niet mee eens. Zo'n belangrijk aandenken aan haar opa moest in de familie blijven. We hebben er heel wat toestanden over gehad.”

“Ja ja. En nou is ie weg, en Tessa is in alle staten als ze het hoort. Ik kan eigenlijk wel een beetje met haar meevoelen.”

Monique was niet blij met Lisettes opmerking, die ik eerlijk gezegd ook wat onredelijk vond. Maar gelukkig werd ons

gesprek onderbroken.

De museumdirecteur vroeg enkele ogenblikken van onze aandacht. Hij bedankte ons voor onze komst, en sprak zijn diepe spijt uit over het vervelende incident.

Maar het politieonderzoek was in volle gang, en hij had er het volste vertrouwen in dat dat tot positieve resultaten zou leiden. Bovendien was de Ring internationaal bekend, zodat een dief grote moeite zou hebben om hem aan de man te brengen.

Ongetwijfeld zou het museumstuk over enkele maanden wel weer terecht zijn, en hij nodigde ons bij dezen alvast allemaal uit om te zijner tijd dat heugelijke feit mee te komen vieren.

Hierna werden er overheerlijke pasteitjes binnengebracht, en de meeste gasten hadden de schok wel weer verwerkt, als je het mij vraagt.

De politie zelf zag het intussen wat minder optimistisch in. Lisette had haar tijdelijke job serieus genomen en probeerde wat informatie van ze los te krijgen. Maar veel verder dan “daar kunnen we nu nog niets over zeggen” kwam ze niet. Eén rechercheur liet zich ontvallen dat het een héél rare zaak was, maar z'n baas legde hem onmiddellijk het zwijgen op en verzocht ons te vertrekken.

En de zaak wás raar. Ruim een week later kwam er een persverklaring over uit. De vitrine vertoonde geen enkel spoor van braak, sloot vrijwel luchtdicht af en het slot was van uitstekende kwaliteit. Er waren twee medewerkers van het museum die toegang hadden tot de sleutel, maar die hadden allebei een perfect alibi. Sterker nog, de sleutel was niet van zijn plaats geweest, en dat gold ook voor de twee kopieën ervan in dezelfde sleutelkast. Er was dus geen enkele verdachte, en de verklaring sprak over een “raadselachtige verdwijning”.

De Ring was weg en bleef weg. De journalistieke wereld leefde zich uit in de meest exotische speculaties. En Tessa reageerde precies zoals we verwacht hadden.

II

“Je blijft toch slapen hè?”

Ik knikte, en voelde me intens tevreden en gelukkig. Het ging eigenlijk al een hele tijd zo. In het weekend, en op andere dagen waarop ik de volgende morgen niet vroeg naar m'n werk hoefde, waren we altijd samen in haar flat. Hoe lang leek het alweer geleden dat ik eenzaam door het leven ging, en beweerde dat ik dat niet erg vond?

Ik sloeg een arm om haar schouders.

“Vrijdag. Een heel weekend voor ons. Zonder computerproblemen, deadlines en chefs die moeilijk doen.”

“En zonder zeurende cliënten, die willen dat ik ze aan het handje neem en zeg hoe ze moeten leven.”

Ze mijmerde even weg.

“Hé Bert, waarom kom je hier niet gewoon voorgoed wonen?”

We hadden het er al vaker over gehad, maar kwamen er nooit helemaal uit. Allebei zagen we praktische bezwaren.

“Ik zou dolgraag met jou samen willen wonen, lieverd. Maar je weet het ... de ruimte, ik heb heel veel spullen.”

“Waarvan meer dan de helft weg kan” wierp ze tegen. Maar de knuffel die ze eraan toevoegde liet zien dat ze toch wel begrip had voor mijn gevoelige punten.

“En daarnaast, ik zou niet voor langere tijd in een flat kunnen aarden.”

“Ik weet het. En ik niet in zo'n afgelegen huisje als het jouwe. Trouwens, dat is zéker te klein voor ons beiden.”

Weer zaten we minuten lang te mijmeren. De lage avondzon scheen vuurrood door het achtervenster naar binnen. Op het balkon zaten een paar mussen nog wat na te tsjilpen over de dag.

Ergens diep in m'n hoofd ging een telefoon. Het was m'n beschermengel.

“Bert Ouddorp, je bent een ongelofelijke zeur, weet je dat?”

“Huh, wat bedoel je?”

“Bindingsangst. Zegt dat woord je iets?”

“Ja, dat was vroeger. Daar heb ik nou toch geen last meer van.”

“Je bedenkt de meest lullige smoezen om dat samenwonen uit te stellen. Maar nee, dat heeft niks te maken met bindingsangst.”

“Nou ja, ik wil best, maar ...”

“Ga dan aan de slag! Bedenk oplossingen in plaats van problemen. Aanpakken in plaats van zeuren. Dan maak je trouwens ook indruk op Lisette.”

Hij wist dat hij daarmee het pleit gewonnen had, en hing na een korte groet op.

Het was al bijna helemaal donker geworden. Ik draaide een schemerlampje aan, ging naar de keuken en zette een grote pot thee. Toen die voor ons op tafel stond, nam ik het woord.

“Lisette, we moeten eens praten.”

Ze keek me aan met een mengsel van verbazing, geamuseerdheid en nieuwsgierigheid.

“Tjee, dat zei mijn moeder ook vaak. Maar dan volgde er meestal niet veel goeds. Ik hoop dat dat bij jou anders is.”

“Waarom gaan we niet op zoek naar een huis waar we allebei graag in wonen? We hebben samen geld genoeg om een kasteel te kopen. Bij wijze van spreken dan.”

Mijn beschermengel had niets teveel gezegd. Lisettes mond viel even open van verbazing, en toen vloog ze me om de hals.

“Lieverd! Méén je dat?”

“Natuurlijk. Het lijkt me heerlijk om met jou samen in een droomhuis te wonen. Er moeten een paar praktische probleempjes worden opgelost, dat is alles. We moeten gewoon aanpakken en niet zeuren.”

Heel even dacht ik in de verte een sarcastisch lachje te horen, maar dat zal wel verbeelding zijn geweest.

Ik weet het, ik ben weleens wat moeilijk in beweging te krijgen, maar als dat eenmaal het geval is ben ik niet meer te houden. Nu of nooit, dat gevoel.

Lisette heeft al helemaal geen aansporing nodig, en twee minuten later zaten we elk achter onze eigen laptop. In een stemming alsof we de wereld van zijn allerlaatste probleem gingen verlossen.

In die grenzeloze euforie toverde ik moeiteloos een fors landhuis met een flinke lap grond eromheen op het scherm. Lisette vergat haar weerstand tegen alles wat met geloof en kerk te maken had en kwam aanzetten met een oude pastorie, waarin een pastoor met wel twintig kapelaans moest hebben gewoond. Toen ik tenslotte een kasteel met een zware, vierkante, middeleeuwse toren had opgeroepen kwamen we bij zinnen.

“Ik denk” zei mijn vriendin, nog nahikkend van de slappe lach, “dat we eerst beter een plan kunnen maken. Wat criteria opschrijven. Wáár zoeken we eigenlijk? Hoeveel kamers willen we? Wat mag het kosten? Dat soort dingen.”

Wij dus opnieuw aan het werk. Het was niet moeilijk om ons droomhuis te beschrijven; daar waren we het al gauw over eens. Het was wél moeilijk om het te vinden. Uiteindelijk hadden we een lijstje van huizen die we wel eens nader zouden willen bekijken. Maar toen had de klok allang twaalf geslagen.

Dat weekend gebruikten we om een eerste indruk van een paar huizen bovenaan onze lijst te krijgen. Geen van alle waren ze ver uit de buurt, en daar het een prachtige dag was, besloten we onze fietsen te pakken.

Het eerste huis viel af, omdat de makelaar was vergeten te vermelden dat er een flatgebouw van twaalf verdiepingen in aanbouw was, pal naast de achtertuin. Maar aan de volgende

drie leken geen problemen te kleven. Ze lagen riant te zijn in de ochtendzon, met voor, achter, en in één geval zelfs rondom, een rijkbegroeide tuin.

Dat laatste huis vond ik het mooist, maar Lisette kreeg er een onbestemd gevoel bij, zoals ze zei. Ze kon het niet nader omschrijven en besloot dat het eigenlijk onzin was.

We spraken af dat ik maandag de makelaar zou bellen om een bezichtiging te regelen.

Huizen moet je niet bij mooi weer gaan bekijken. De grootste gebreken lijken kleinigheden als ze door een stralend zonnetje worden beschenen.

Ik was dan ook eigenlijk wel blij, dat het weer was omgeslagen. Tegen een achtergrond van donkergrijze wolkenflarden zwiepten de boomtoppen heen en weer, en de ruitenwissers van Lisettes auto konden het neergutsende water nauwelijks bijhouden.

Ze parkeerde tegenover ons vermeende droomhuis. Het was groot en in ouderwetse stijl gebouwd; in het begin van de twintigste eeuw, schatte ik. Een monumentale voordeur, ruim uitgebouwde erkers op zowel de begane grond als de eerste verdieping, en een met allerlei tierelantijntjes versierde gevel. Als hoekhuis werd het zelfs bekroond met een piepklein torentje. Rondom een ruime tuin, met hoge bomen. Het was een deftig huis geweest, maar nu ging het een beetje in de richting van vergane glorie.

Bij de voordeur stond de makelaar, voorzien van een grote, zwarte paraplu, op ons te wachten.

“Nou, u kunt in ieder geval controleren of het dak niet lekt”, lachte hij, de zware voordeur openend.

We kwamen terecht in een portaal, waar een oude kapstok en een spiegel hingen. Achter de glas-in-lood tochtdeuren volgde een brede gang, met daarnaast een trap. Het rook er een beetje muf, en vooral *leeg*. Als een huis al enige tijd onbe-

woond is, verdwijnen alle geuren die door menselijke activiteiten worden veroorzaakt. Je ruikt alleen nog muren en oud hout.

“U kent vast dat trucje van die appeltaart. De huidige bewoner bakt vlak voor de bezichtiging nog gauw even zo'n taart, wat een huiselijke, gezellige geur verspreid. Scheelt zo een euro of tienduizend. Dat ontbreekt hier dus. Maar jullie zien eruit als mensen die daar toch niet in zouden trappen.”

De eerste deur links gaf toegang tot een grote kamer, bijna een zaal. Ouderwetse schuifdeuren scheidde die af van een tuinkamer. Ik probeerde me voor te stellen hoe het hier zou zijn met onze eigen meubeltjes, en zonder een teveel pratende makelaar.

“Veel leuke originele details, zoals u ziet” ging deze verder, terwijl hij wat kracht nodig had om de, ook glas-in-lood, schuifdeuren te openen. “En dan komen we hier in de mooiste kamer van het huis. Kijk die tuin eens, een groene oase. Jammer dat het zonnetje verstek laat gaan. De vogels houden zich nu een beetje schuil, maar normaal lijkt het hier wel Avifauna.”

Een lichte twijfel be kroop me, of dit nu wel het huis was waar ik de rest van mijn leven zou willen doorbrengen. Door hun flinke afmetingen, en hun ligging “en suite”, waren de kamers tamelijk donker. Op bewolkte dagen zou je altijd kunstlicht aan moeten hebben. Maar het ging eigenlijk verder, realiseerde ik me. Ik voelde me niet helemaal prettig.

In de keuken, die door een deur met de tuinkamer verbonden was, zag het er allemaal weer wat vrolijker uit. Maar toen we de trap naar de eerste verdieping opgingen voelde ik die beklemming weer terugkomen. Ik keek naar Lisette. Ze is er heel goed in om haar gezicht in de stand neutraal te houden als dat moet. Maar kennelijk lukte dat nu niet. Ze ervoer de bezichtiging niet als aangenaam, dat was me wel duidelijk.

We namen nog een kijkje in een grote slaapkamer aan de

voorzijde. Maar bij de volgende kamer was het mis. Lisette pakte mijn hand tamelijk stevig vast en stopte vóór de drempel.

“Dank u, we hebben het wel zo ongeveer gezien.”

Ik was lichtelijk verbaasd, maar de makelaar keek haar ongelovig aan.

“Maar dit was nog maar de helft. Er is nog een mooie, ruime badkamer. En de zolderkamers, die moet u beslist even gezien hebben. Bieden talloze mogelijkheden, voor hobby's en zo.”

Ze bleef bij haar mening, en enigszins teleurgesteld liet hij ons uit. Misschien was het goed dat we nog eens op een zonnige dag terug zouden komen. We hoefden maar te bellen, hier was zijn kaartje.

“Pfff... ik wil naar een groot, gezellig restaurant met veel mensen.” Ze zat weer achter het stuur en startte, zonder op mijn antwoord te wachten.

In zo'n stemming moet je haar niet tegenspreken, en eigenlijk was ik het ook helemaal met haar eens. En dus zaten we even later achter een kop koffie en een stuk appeltaart. Mét slagroom, zei ze tegen het meisje dat de bestelling opnam. Normaal wilde ze nooit van die vette dingen. Er wás duidelijk iets.

“Wat vond jij ervan?” vroeg ze, tussen twee hapen taart door.

“Hmm ... een groot huis. En ... eh ... best een mooie tuin.”

Ze schoot in de lach.

“Ja, dat heb ik ook gezien. Maar je *voelde* er toch wel iets bij?”

“Nou ja, ik voelde me niet helemaal prettig. Zal wel komen doordat het er zo donker was. Of eigenlijk, als ik écht eerlijk moet zijn ...”

“Dat moet je, anders kijk ik je nooit meer aan” zei ze met een knipoog.

“Ik voelde me beklemd. Een vage dreiging, leek het wel. Maar dat zal wel onzin zijn.”

“Jammer dat je dat er nou achter zegt, maar verder ben je op de goede weg. Ik merk dat je in al die jaren dat ik je ken, toch wat van me geleerd hebt.”

“Wat vond *jij* dan van dit huis?”

Ze legde haar vorkje neer, veegde haar mond af en leunde achterover.

“Ik vond het *vreselijk!*”

Het kwam er met zoveel kracht uit, dat mensen aan de tafeltjes in de buurt omkeken.

“Er moeten heel nare dingen gebeurd zijn daar. Het hele huis was ervan doordrenkt. En in die achterslaapkamer ... ik kon het echt niet meer opbrengen. Ik weet niet wat zich daar heeft afgespeeld, en ik wil het ook niet weten. Maar in dit huis zou ik het nog geen dag uithouden.”

Ik was onder de indruk en wist even niet wat ik moest zeggen.

“Begrijp je nou, lieve Bert, waarom ik altijd vraag wat je voelt? Daar begint alles mee. Cijfers en andere objectieve feiten komen daarna pas aan de orde.”

“Maar je moet zoiets maar *kún*nen voelen.”

“Dat kan iedereen, als hij wil. Zelfs jij hebt het geleerd”, zei ze plagerig.

Maar daarna weer in ernst: “Echt, we kunnen allemaal die dingen aanvoelen. Maar veel mensen hebben niet geleerd daarop te letten. Ze kopen zo'n huis als dit, gaan erin wonen, en na een poosje beginnen de problemen. Slecht slapen, psychische klachten, soms ook lichamelijke. Artsen kunnen niets vinden, schrijven het een of andere pilletje voor, en voor je het weet zit je volop in het medisch circuit.”

Zoals vaak heb je weer eens helemaal gelijk, dacht ik. Tegen die logica was weinig in te brengen, maar voor mij was het een nieuw gezichtspunt.

Ik legde mijn hand op de hare.

“Gelukkig heb ik jou om me daartegen te beschermen.”

“Ho ho, wacht eens even, je beschermt jezelf maar, vriend.” Maar daarna, met die lieve, zachte blik in haar ogen, waarvan ik altijd helemaal wegsmelt: “Maar tegen een béétje op elkaar passen is natuurlijk geen enkel bezwaar.”

En meteen daarop tegen een passerende serveerster: “Nog twee koffie graag.”

We keken juist wat de volgende te bezichtigen huizen op het lijstje waren, toen ik een oudere man opmerkte, die rechtstreeks op ons tafeltje af stevende. Dun grijs haar, dat op z'n kruintje helemaal ontbrak, en onder een wat rimpelig, maar vriendelijk gezicht een kort sikje. Ondanks zijn leeftijd had hij iets jongensachtigs; een soort overjarige student, vond ik.

Hij stopte en richtte het woord tot mijn vriendin.

“Nee maar, als dat mijn beschermeling Lisette niet is. Tijd niet gezien. Hoe gaat het?”

Ze keek verrast op, kwam overeind en begroette hem hartelijk. “Frits! Wat leuk! Alles goed?”

“Prima, prima, dank je. En zo te zien met jou ook. Je hebt je inmiddels van aangenaam gezelschap voorzien, merk ik.” Dat laatste met een blik op mij.

“Dit is mijn vriend Bert. Een heel goede vriend. We willen gaan samenwonen.”

“Kind, wat vind ik dat leuk voor je. Je hebt me al vaak iets over Bert verteld, maar ik had geen idee dat het zó serieus was.”

Ze lachte. “Wij zelf ook nog niet zolang. Er waren een paar schokkende ervaringen voor nodig om ons te laten beseffen dat we eigenlijk gek op elkaar waren.”

Zich vervolgens realiserend dat ze nog wat vergeten was: “O sorry Bert. Dit is nou Frits, waar ik je weleens over verteld heb. Of ... eh ... eigenlijk moet ik natuurlijk zeggen professor doctor Frits Eckental.”

Hij keek haar quasi boos aan.

“Als je dat nog éénmaal zegt maak ik rechtsomkeert. Die flauwekul bewaar je maar tot ik de Nobelprijs krijg.”

En zich naar mij kerend: “Formaliteiten, daar heb ik zo'n hekel aan. Mensen die ik aardig vind moeten me gewoon bij m'n voornaam noemen. En iemand die het tot vaste vriend van Lisette heeft gebracht móet wel aardig zijn.”

“Kom er toch bij zitten, Frits” zei ze. “Ook koffie? En appeltaart?”

“Frits is eigenlijk een soort oom van me” legde ze uit. “De broer van mijn overleden pleegmoeder. Zoals ik je weleens verteld heb ben ik niet opgegroeid bij mijn eigen ouders; die zijn verongelukt toen ik anderhalf was. Ik kon altijd bij Frits en zijn vrouw, die inmiddels overleden is, aankloppen als ik het moeilijk had. Jammer, eigenlijk hebben we elkaar de laatste jaren veel te weinig gezien.”

“Ach” lachte hij, “je hebt nou beter gezelschap.”

En weer naar mij: “Renate, mijn inmiddels overleden vrouw, en ik, hadden zelf geen kinderen. Toen Liesje in de familie kwam riep dat onze ouderinstincten op.”

“Liesje?”

“Ja, zo heette ik vroeger” kwam ze tussenbeide. “Liesje, en later natuurlijk Lies. Maar een jaar of wat geleden, even voordat ik jou leerde kennen, besloot ik mijn leven drastisch anders in te gaan richten, en daar hoorde ook een andere voornaam bij, vond ik.”

“Frits is de enige die die oude naam nog mag gebruiken” voegde ze er een beetje dreigend aan toe.

Ik kon haar geruststellen door te verklaren dat ik “Lisette” veel leuker vond klinken.

“Wat is uw ... jouw vakgebied eigenlijk, Frits? Ook psychologie?” vroeg ik.

Hij lachte daverend. “Haha, ben je gek. Veel te zweverig. Geef mij maar liever iets waar je houvast aan hebt. Wat je kunt meten en waaraan je kunt rekenen. Ik houd me bezig met theo-

retische natuurkunde. Of hield me bezig, want inmiddels ben ik met emeritaat.”

“Frits doet nou wel zo stoer” bracht Lisette in het midden, “maar hij heeft me altijd gesteund in mijn ideeën, die soms aardig alternatief zijn zoals je weet. Niks meten en rekenen.”

Ik zag dat die opmerking de hoogleraar in hem opriep. Hij ging er eens echt voor zitten en schakelde over op een college-toon.

“Elke wetenschap begint met waarnemingen. Soms zijn dat gewoon exacte metingen, zoals de lengte van deze tafel, of de temperatuur van de lucht hier. Maar je kunt niet alles in een getal uitdrukken. Hoe aardig vind jij Lisette, Bert?”

“Ik vind haar geweldig.”

“Dat zie ik aan je ogen. Maar kun je het exact zeggen? Als een getal, bedoel ik.”

“Wat een onzin. Dat kán toch niet.”

“Aha. Je bent het dus met me eens dat er dingen zijn die je heel concreet kunt waarnemen, maar niet in een getal uitdrukken. Nu komen we verder.”

Tot mijn genoegen kwam er ineens een vraag bij me op, die ik zelf nogal intelligent vond.

“Maar Frits, in de psychologie kun je heel objectieve waarnemingen doen aan een proefpersoon. Of hij bang is, of boos. Je kunt dat niet in een getal uitdrukken, maar dat geeft niet, zoals je zegt. Dan is psychologie toch geen zweverig vak?”

“Dat zou het niet *hoeven* zijn. Maar in alle takken van wetenschap heb je lieden die liever achter hun bureau theorieën gaan zitten bedenken, in plaats van eerst waarnemingen te doen. Zulke lui verpesten zo'n vak. Die máken het zweverig. Ik ken er ook heel wat op mijn eigen terrein, maar de menswetenschappen spannen op dit gebied toch wel de kroon. En daarom sta ik vierkant achter Lisettes ideeën. Want zij baseert zich altijd op waarnemingen, en liefst nog die van haarzelf.”

Hoewel mijn vriendin zich gevleid voelde, wilde ze blijkbaar toch liever dit college besluiten. Ze gaf een wending aan het gesprek.

“We hebben laatst zo iets raars meegemaakt. In het Oudheidkundig Museum. Een mysterieuze verdwijning.”

“O ja, daar heb ik over gelezen. De Ring van ... hoe heette ze ook al weer?”

“Caecilia”, zei ik. “Een onmogelijke gebeurtenis. De vitrine is niet open geweest, dat is bewezen. Er waren ook geen verborgen openingen, dat is allemaal onderzocht. En toch was de Ring 's morgens om tien uur nog aanwezig, en om half twaalf was hij verdwenen.”

“Tja, dat is inderdaad hoogst opmerkelijk” zei Frits, aan zijn korte grijze baardje plukkend.

“Opmerkelijk? Het is onmogelijk. Die ring kan niet door het glas heen zijn gegaan zonder dat dat gebroken zou zijn.”

Hij glimlachte.

“Daar houd ik nu van. Eenvoudige, duidelijke conclusies. Jammer alleen dat deze niet klopt.”

En het vraagteken op mijn gezicht ziend ging hij verder: “Je hebt gelijk dat die ring niet door het glas heen kan zijn gegaan. Maar het ding is wel verdwenen. Er moet dus nog een andere weg zijn om uit die vitrine te komen.”

“Een andere weg? Dat kan ik me niet voorstellen.”

“Beste jongen, het is helemaal niet interessant of jij je dat al of niet kunt voorstellen. Het is gebeurd, en dat is genoeg. Dat is de waarneming waar we van uit moeten gaan.”

Ik voelde dat ik zwak stond met mijn argumenten, en gooide het daarom over een andere boeg.

“Goed, oké, het is gebeurd. Maar wat is de verklaring?”

“Die heb ik niet” antwoordde Frits droog. “Wel een vermoeden in welke richting we die moeten zoeken, maar meer niet. Ik zou nu een verhaal kunnen beginnen over extra dimensies en zo, maar dan wordt het zweverig. Laten we ons liever

bij de feiten houden.”

“Zó gek is het overigens ook weer niet” kwam Lisette tussenbeide. “Zulke dingen zijn in het verleden ook voorgevallen. Er zijn massa's van zulke verhalen bekend, maar een paar daarvan zijn officieel bevestigd en goed gedocumenteerd. Zo bestaat er een verklaring van een politieman uit het vroegere Nederlands Indië. Die heeft persoonlijk waargenomen dat in een bepaald huis stenen van buiten naar binnen werden gegooid, zonder dat de gesloten ramen braken. En wat ook gek was, er was niemand in de buurt die ze gegooid zou kunnen hebben.”

Frits knikte. “Telekinese werd dat vroeger genoemd, tegenwoordig meestal psychokinese. Behalve het feit dat die stenen een gesloten raam konden passeren zonder het te breken, is het ook het feit dat ze in beweging kwamen zonder door iemand te zijn aangeraakt inderdaad opmerkelijk, en tot nu toe niet verklaard.”

Lisette pakte lachend mijn hand beet.

“Arme Bert. Je hele wereldbeeld aan diggelen op één regenachtige middag.”

Ik zuchtte.

“Vroeger hoefde ik het alleen maar tegen jou op te nemen, maar nou is Frits er ook nog bij gekomen. Twee tegen één, dat is niet eerlijk.”

Hij glimlachte vriendelijk naar me.

“Je verzet je niet tegen óns, maar tegen de werkelijkheid. Je gelooft meer in je vooroordelen dan in wat er te zien is in de wereld. Wáárnemen Bert, waarnemen en niet eerst denken! Ik kan het je niet vaak genoeg zeggen.”

In de dagen hierna zetten we onze bezichtigingsactiviteiten serieus voort. *Horror houses* kwamen we gelukkig niet meer tegen, maar dat wilde nog niet zeggen dat er iets geschikts bij zat. Te klein, te groot, te slecht onderhouden, te duur. Lisette

kan, als het nodig is, heel nuchter en zakelijk zijn, en daar was ik wel blij mee want nu hoefde ik niet alle bezwaren zelf naar voren te brengen.

En zo kwam het moment dat voor alle huizen op ons lijstje een kruisje gezet was, zonder dat we ons droomhuis hadden gevonden.

We zaten in de avondzon op Lisettes balkon. Normaal kan ik daarvan genieten, maar ik voelde me nu moe en teleurgesteld.

Natuurlijk zag mijn vriendin dat. Ze ziet álles.

“Wat krijgen we nou, maatje? Je geeft de moed toch niet op?”

“Ach, ik weet niet ... Het was zo'n mooi idee, maar zie het maar eens voor elkaar te krijgen.”

“Gewoon even loslaten. Er komen voortdurend weer nieuwe huizen beschikbaar, en we hebben samen geld zat. Juist door dat laatste feit zijn we zo kieskeurig. Een luxe probleem is het, meer niet.”

Het waren niet eens de woorden zelf. Het was de overtuiging waarmee ze die uitsprak. Ik voelde ineens weer dat het allemaal perfect in orde zou komen.

We lieten het los, gingen samen een weekend weg en genoten ervan, en daarna zetten we ons dagelijks leven weer voort. Maar *iets* was er toch al veranderd.

Na drie weken realiseerde ik me ineens dat ik mijn oude, afgelegen huisje al die tijd al niet meer gezien had. We hadden het heerlijk op Lisettes flat. Die angst om me te binden was verdwenen. Voorgoed.

III

Met tegenzin liep ik de trap op, die naar een van de perrons van het Centraal Station leidde.

Ik was op weg naar Schiphol. Niet omdat ik zelf op reis moest, maar om iemand op te halen. Het ging om een belangrijke buitenlandse bezoeker van het bedrijf waar ik werkte. Normaal werd dit soort klusjes altijd gedaan door een collega van me, die daar aanmerkelijk meer lol in had. Maar die was met vakantie, zodat mij de eer te beurt viel om voor gastheer te spelen.

Als je mij vraagt om voor een goed gevulde zaal een lezing over een onderwerp uit mijn vakgebied te houden, dan heb ik daar geen probleem mee. De eerste keer dat ik zoiets deed was natuurlijk óók spannend, en er ging van alles mis. Maar dat kun je allemaal leren, als je voldoende gemotiveerd bent.

Wat ik nooit heb kunnen leren is met onbekenden praten over koetjes en kalfjes, en al helemaal niet in een andere taal. Ik zou kunnen vragen of de reis goed was verlopen, en of mijn gast al eens eerder in ons land was geweest. Maar dan zou er onherroepelijk een pijnlijke stilte vallen, en ik zou alleen maar kunnen hopen dat mijn metgezel beter was in *smalltalk*.

Ik was dan ook niet weinig opgelucht toen onze secretaresse me belde.

“Sorry Bert, heel vervelend voor je, maar je trip naar Schiphol is niet meer nodig. Je gast is onverwachts ziek geworden, en door de vakantietijd hadden ze geen vervanger beschikbaar. Het spijt me echt dat je het zo laat te horen krijgt, maar het bericht kwam zojuist pas binnen.”

Ik antwoordde dat die dingen nou eenmaal gebeuren en dat het niet zo erg was. Dat er een loden last van m'n schouders viel zei ik er maar niet bij.

Zittend op een nogal ongemakkelijk bankje op een tochtig

perron herzag in mijn planning voor de komende uren.

Het had geen haast om naar de zaak terug te gaan, bedacht ik. Ik had per slot van rekening ook al in de trein kunnen zitten. Eerst maar eens kijken of ik hier ergens een goede kop koffie zou kunnen bemachtigen.

Ik stond op en begon ontspannen over het perron te slenteren. Met mijn zwak voor treinen en spoorbanen genoot ik van het binnenkomen en weer vertrekken van allerlei soorten spoorwegmaterieel, variërend van heel lichte, bijna tramachtige rijtuigen, tot zware dubbeldekkers, getrokken door zo'n machtige elektrische locomotief. Vooral van die laatste kan ik m'n ogen bijna niet afhouden. Een mechanisch monster dat, eenmaal in beweging, voor niemand uit de weg gaat. Die fascinatie moet iets te maken hebben met een psychologische kronkel in mezelf, maar helemaal helder heb ik dat nooit gekregen.

Het was druk op het perron. Omdat ik een hindernis vormde voor de haastige reizigers deed ik een paar stapjes opzij, en vanuit een rustige plek overzag ik de menigte. Gezinnen met kinderen, opgewekt beginnend aan een dagje uit, zakenlui met bijna allemaal hetzelfde soort pak en documentenkoffertje; opgewekte mensen, geïrriteerde en treurige. Wat zou er in die hoofden allemaal omgaan?

Ik mijmerde weg, en dacht aan Lisette, die nu waarschijnlijk bezig was de problemen van een cliënt te analyseren. Haar interesse voor mensen begon ook een beetje op mij over te gaan, merkte ik.

Met een ruk kwam ik weer bij mijn positieven. Even verderop in de menigte *liep mijn vriendin*. Ik haastte me tussen de reizigers door naar haar toe, maar dat viel niet mee. Wat dichterbij gekomen riep ik haar. Maar ze reageerde niet, in tegenstelling tot de omstanders, die me verbaasd opnamen. Ik worstelde me met veel ellebogenwerk nog wat verder om te

zien of ik me niet vergiste, maar ze was het echt.

Ook mijn zwaaien was tevergeefs. Net als bijna iedereen keek ze even mijn kant op, maar er volgde geen blik van herkenning. Ze liep in de richting van een gereedstaande trein, en even later was ze in de menigte verdwenen.

Met mijn ontspannen stemming was het gedaan. Ik piekerde me suf wat er aan de hand kon zijn. Haar treinreis was niet gepland, want dan had ze het wel van tevoren gezegd; met dit soort dingen hebben we geen geheimen voor elkaar.

Maar dan moest er iets onverwachts gebeurd zijn. Iets vervelends, dat haar kennelijk volledig in beslag nam, gezien het feit dat ze mij niet herkende. Een familielid of vriendin waar het slecht mee ging? Het liet me niet los.

Haar opbellen was geen optie. We hadden de afspraak dat ik haar tijdens haar werkuren niet zou storen, en als ze op reis ging vergat ze haar telefoon meestal.

Ik dwaalde nog wat doelloos door het station, maar de aardigheid was eraf. Terug op de zaak probeerde ik me te concentreren op het ingewikkelde softwareprobleem waar ik aan bezig was. Maar nadat ik mijn computer driemaal had laten crashen gaf ik het voor vandaag maar op.

“Nog even een glaasje wijn voor we gaan eten?” Ze schonk twee glazen in en kwam naast me op de bank zitten.

Eigenlijk was het mijn beurt om voor het eten te zorgen; we hadden dat goed geregeld. Maar toen ze me zag binnenkomen schakelde ze probleemloos om. Het heeft vóór- en nadelen om de partner van een psychologe te zijn, maar dat ze in één oogopslag zag dat ik niet echt lekker in m'n vel zat, en er verder geen woorden aan vuil maakte, kon ik beslist waarderen.

“Toch geen narigheid vanmorgen, hoop ik?”

Ze keek me verbaasd aan. “Narigheid, wat bedoel je?”

“Nou, omdat je plotseling op reis ging. Ik was bang dat er iets was met een bekende van je.”

Ze begon nu toch een beetje bezorgd te kijken.

“Op reis, narigheid, waar heb je het in vredesnaam over. Gaat het wel goed met je?”

“Ik zag je lopen, vanmorgen op het station. Het zal ongeveer kwart voor tien geweest zijn. Je nam de trein naar Amsterdam, geloof ik.”

Daar zat ze wel even van te kijken. Maar vervolgens schoot ze in de lach.

“Op dat moment was ik bezig aan een zeurderige cliënte uit te leggen dat liefdesverdriet iets heel normaal is, waarvoor je niet in therapie hoeft. Je hebt je toch echt vergist, Bert.”

Maar zo makkelijk liet ik me er niet vanaf brengen. Ik wist wat ik gezien had.

“Er bestaan van die verhalen waarin iemand op twee plaatsen tegelijk waargenomen wordt. Sommige katholieke heiligen waren daar erg goed in, als ik me niet vergis.”

“Hmm, ik geloof niet dat ik het prettig vind om met zo'n religieuze fanaat vergeleken te worden. En ja, die verhalen ken ik wel. Ook in recenter tijden schijnt het wel waargenomen te zijn dat er ergens een vage, schimmige verschijning van iemand opdook. De persoon in kwestie zou dan sterk aan die plek gedacht hebben. Echt goed onderzocht is dat fenomeen nooit. En áls ik al zo'n soort gedachte had gehad tijdens het gesprek met die cliënte, dan had ik háár eerder ver weg gewenst dan mezelf.”

“En toch weet ik zeker dat ik jou zag lopen” hield ik koppig vol.

Ze lachte. “Dat gesprek laatst, met Frits, heeft je wel aangegrepen. Je gelooft nu dat álles mogelijk is. Zet het nou maar uit je hoofd. Je hebt je gewoon vergist.”

Maar ditmaal lukte het haar niet me te overtuigen. Er ontstond een wat ongemakkelijke, stoeve sfeer, die de hele avond had kunnen verknoeien. Maar toen ging Lisettes telefoon, en dat zou die avond een heel andere wending geven.

“Fijn dat ik even langs mocht komen.”

Monique ging om de twee tellen verzitten, trommelde onop-
houdelijk op de stoelleuning, en zocht tevergeefs sigaretten in
haar tas, hoewel ze al een paar jaar niet meer rookte.

“Altijd goed, dat weet je. En eigenlijk waren Bert en ik wel
blij dat je belde, nietwaar Bert?” zei Lisette met een knipoog
naar mij.

De toespeling ontging haar vriendin volkomen.

“De politie is langs geweest” mompelde ze toonloos.

“Waarom?” riepen we tegelijk.

“O, niks bijzonders. Ze zijn nog steeds bezig met die zaak
van de Ring, en hadden nog wat aanvullende informatie van
ons nodig.”

“Een routinekwestie dus” zei ik.

“Totdat Tessa, die in een balorige bui was, eruit flapte dat ze
het er eigenlijk nooit mee eens was geweest dat dat ding naar
het museum was gegaan.”

“Dat zal wel wat extra vragen oproepen hebben” ver-
onderstelde Lisette.

“Extra vragen? Dóórgezaagd hebben ze haar. Het was een
compleet kruisverhoor.”

“Begrijp ik dat ze nu officieel verdacht wordt?” vroeg ik.

“Nee, dat niet. Het feit blijft bestaan dat dat onding uit de
vitrine verdwenen is op een manier die geen mens voor elkaar
zou kunnen krijgen.”

“Storm in een glas water dus?”

“Niet wat Tes betreft. Ze is ervan overtuigd dat ze háár van
die verdwijning beschuldigen, en is voor geen enkele rede
vatbaar. Haar leven was toch al een puinhoop, en dit kon er ook
nog wel bij. Ze sloeg volledig door. Ik had haar net een beetje
rustig toen Geert thuiskwam en vroeg wat er aan de hand was.
Waarna ze opnieuw begon. Uiteindelijk is ze naar huis gegaan,
hoewel ze eigenlijk zou blijven eten. Ze leek me doodop en

zwaar depressief.”

Lisette had aandachtig geluisterd. Het raakte haar, merkte ik.

“Het arme kind. Ze heeft écht hulp nodig. Hier komen jullie zelf niet meer uit.”

Ineens was Monique in tranen.

“Ik weet het niet, ik wéét het gewoon niet meer. Al zo vaak gevraagd wat haar nou eigenlijk dwars zat, maar het haalt niks uit. Aan Geert heb ik ook niets, hij ontloopt zulke problemen altijd. Dat vindt-ie iets voor vrouwen.”

En met een bijna smekende blik naar mijn vriendin: “Kan jij niet eens met haar gaan praten, Lies?”

Ik zag aan haar ogen dat Lisette dat dolgraag wou. Maar ineens aarzelde ze.

“Ja maar ... in mijn vak moet je oppassen dat professionele en privérelaties niet door elkaar heen gaan lopen. Dat schaadt allebei.”

“Maar je kent haar toch al van kind af aan? Ze beschouwt je als een tante, en mag je graag. Ik vraag het je niet als vakvrouw, maar als vriendin.”

Ik wilde me niet in dit gesprek mengen, maar vond Moniques voorstel een prima idee. Zonder dat zij het zag knikte ik Lisette bemoedigend toe.

“Nou goed dan. Ik moet er nog even over nadenken hoe ik het precies aanpak, maar ik beloof je dat ik gauw eens een praatje met haar ga maken.”

Een diepe zucht verried hoe opgelucht de bezorgde moeder zich voelde, nu ze wist dat ze er niet meer alleen voor stond.

Nadat ze vertrokken was had ik de gordijnen gesloten, wat lampjes aangeknipt en iets versterkends ingeschonken. Lisette was amechtig neergeploft en zag het allemaal aan.

“Pfff ... dat was me het avondje wel. Een vriend die spoken ziet en een vriendin die het helemaal niet meer ziet.”

Ik ging naast haar zitten.

“Laten we die spoken nou maar vergeten. Het was overigens best een aardig spook.”

Er brak een flauwe glimlach door.

“Jij vindt ook dat ik met Tes moet gaan praten, hè?”

“Of voorlopig misschien er alleen maar voor haar zijn. Een beetje warmte geven. Een arm om haar heen en zo.”

Ze lachte.

“Je begint het een klein beetje te begrijpen, merk ik. Alleen die arm, dat werkt niet op haar leeftijd. Tieners en jonge twens houden niet van die theatrale vertoningen.”

Ze bleef een tijd lang peinzend voor zich uit staren. Eventjes leek ze zelfs heel ver weg.

“Zo triest om te zien dat ouders en kinderen, met de beste bedoelingen, elkaar soms toch niet bereiken. Monique heeft alles voor haar over. En Tessa zou haar moeder voor geen goud willen missen. Maar ze begrijpen elkaar vaak niet, en voelen zich dan allebei diep teleurgesteld.”

Ineens begreep ik dat ze het eigenlijk ook een beetje over zichzelf had.

“Net als bij jou en je pleegouders, hè?”

“Net als bij mij en mijn moeder. Mijn vader was vaak weg, die bemoeide zich zelden met me. Het was geen goed huwelijk. Als het aan hem had gelegen was ik daar nooit in huis opgenomen. Ze hadden zelf geen kinderen; na een miskraam kon Else, mijn pleegmoeder, die ook niet meer krijgen. Maar ze wou het dolgraag, en toen de gelegenheid zich voordeed greep ze hem met beide handen aan. Anderhalf was ik, toen ik bij haar in huis kwam. Mijn eigen ouders waren bij een ongeluk omgekomen.”

Ik had mijn vriendin zelden over haar pleegouders horen praten. Meestal ontweek ze dat onderwerp. Maar kennelijk was er iets in haar geraakt, waardoor ze het niet langer weg wist te sluiten.

“Ze heeft altijd reuze haar best voor me gedaan. Maar iets

ontbrak er. Als ik bijvoorbeeld niet lekker in mijn vel zat maakte ze 's avonds mijn lievelingseten voor me klaar. Terwijl ik helemaal geen trek had, en veel meer behoefte aan een luisterend oor en een beetje warmte. Nu begrijp ik het beter en vind ik het heel lief bedoeld, maar toen voelde ik me knap ontgoocheld.”

Eenmaal op gang, was de woordenstroom niet meer te stoppen.

“Kort nadat ik naar een studentenkamer was verhuisd is ze overleden. Alsof ze het gevoel had dat ze voor niemand meer nodig was. Ik had nog zoveel met haar willen praten. Uitleggen dat ik haar echt waardeerde, en hoe het kwam dat we elkaar soms niet bereikten. Maar die kans heb ik niet gekregen ...”

Haar ogen waren vochtig geworden. Ze ging haastig met een zakdoekje in de weer en nam vervolgens een grote slok van haar borrel.

“Sorry ... het werd me even wat teveel ...”

“Geeft niet”, zei ik, “psychologen mogen ook huilen.” En, wat dichter naar haar toe schuivend, “wat denk je, werkt die arm wél op jouw leeftijd?”

Ze lachte door haar tranen heen.

“Die werkt weer perfect. Ik heb het al meerdere keren ervaren.”

Ik dacht dat ze al sliep, en was een beetje jaloers. In mijn hoofd tolden de gedachten rond als wasgoed in een machine. Maar ik had me vergist.

“Nou weet je waarom ik altijd voor Tes op de bres spring, soms tot in het onredelijke” klonk het een beetje slaperig naast me.

Ik draaide me naar haar toe.

“Ja, je herkent dingen van jezelf in haar.”

“Dat ook. Maar het gaat verder. Ze voelt een beetje als een kind voor me. En als er in iemands jeugd dingen zijn misge-

gaan, wil ze die haar eigen kinderen altijd besparen.”

“Het is goed dat je haar wilt helpen. Ik sta er helemaal achter.”

“*We* gaan haar helpen, Bert. Samen.”

“Maar ... jij kent haar al lang, en ik ben maar een soort stiefvader.”

“Hè jakkes, wat klinkt dat naar! Ik voel me een beetje moeder voor haar, en we gaan ervoor zorgen dat jij je een beetje vader gaat voelen. Misschien heeft ze die nog wel harder nodig.“

Ik was nu klaar wakker en wilde er uitgebreid over doorpraten. Maar ze zette er resoluut een punt achter.

“Morgen is er weer een dag. Een nachtkus, alle gedachten stopzetten en heerlijk slapen. Welterusten Bertie.”

En warempel, dat werkte. Toen ik wakker werd stond de zon al hoog aan de hemel. We hadden ons uren verslapen, maar tot mijn opluchting bedacht ik dat het zaterdag was.

IV

De middelgrote stad waar wij wonen heeft vroeger vestingwerken gekend. Aan het eind van de negentiende eeuw zijn die gesloopt, want je moest als stad laten zien dat je met je tijd meeinging. Gelukkig is de vrijgekomen ruimte niet overal volgebouwd, en zo zijn langs een paar singels brede groenstroken ontstaan.

De Zuidersingel is wel heel mooi. De weg die erlangs loopt is aan de stadskant bebouwd met monumentale, eind negentiende-eeuwse herenhuizen. Die zien uit op gras, boomgroepjes en het water van de singel daarachter.

Ik was dan ook niet weinig verbaasd dat uitgerekend hier, Zuidersingel 86, Tessa te vinden zou zijn. Wel bleek dat, naar mate de huisnummers stegen, de woningen bescheidener werden, maar het pand waar we onze fietsen uiteindelijk tegen het gietijzeren hek zetten mocht er toch bepaald wel wezen.

Via een ruime voortuin kwam je bij een stenen trap met vijf treden, die naar de brede voordeur leidde. De deur was bekroond met een bovenlicht, dat voorzien was van een soort ingebouwde lantaarn. Er waren meer van dat soort aparte details aan de gevel te zien. Allemaal al geen mode meer op het tijdstip dat het huis gebouwd was, dat ik omstreeks 1900 schatte. Het pleitte voor de laatste eigenaar dat hij dat alles zorgvuldig gekoesterd had.

Onder een koperen belknopje bevond zich een naamplaatje van hetzelfde metaal, met daarop “W. Berkheijde”. Daaronder, wat ontsierend, een plastic plaatje met het opschrift “Tessa – 2x bellen”.

Het luide galmen van de gong deed vermoeden dat de hal zo goed als leeg was. Het duurde eventjes, maar toen klonken er sloffende voetstappen, een tochtdeur werd geopend, en het volgende moment stonden we oog in oog met een jonge vrouw.

Ze zag er onverzorgd uit. Haar bleke gezicht liet sporen zien van een chronisch gebrek aan nachtrust. Het lange, verwarde haar viel over een wat verkleurd bloesje, dat op zijn beurt gecompleteerd werd door een spijkerbroek die beter tijden had gekend.

Ze wierp me een norske, afwerende blik toe. Maar toen ontdekte ze plotseling Lisette, die schuin achter mij stond. Er verscheen een vage glimlach.

“Hai, tante Lies. Wat kom jij hier doen?”

“Dag Tes. Tegenwoordig heet ik Lisette, weet je nog wel? En doe me een plezier en laat dat 'tante' eraf. Dan voel ik me zo oud.”

Tessa haalde haar schouders op. “Je bént toch ook oud.”

De aangesprokene glimlachte beminnelijk.

“Ja, dat is misschien wel zo, maar mensen vinden het niet altijd leuk om daaraan herinnerd te worden.”

Ik was nog niet erg onder de indruk van de omgangsvormen van onze jonge gastvrouw. Maar mijn vriendin lette er verder niet op.

“Meidje, ik wilde eens weten hoe je het maakt. En ik heb ook nog een verzoek, maar dat komt straks wel. Mogen we binnenkomen?”

Door de tochtdeuren kwam je in een marmeren hal met een hoog plafond. Veel meubilair stond er niet meer in; kennelijk was het huis kort na het overlijden van Tessa's opa grotendeels ontruimd.

Ze hield de deur open voor Lisette. Toen viel haar oog weer op mij.

“En wie mag dat wel zijn?”

“Dat is mijn vriend Bert. We wonen sinds kort samen. Had je dat nog niet gehoord?”

“Nou, leuk voor je.”

Ik gaf haar een hand. Ze reageerde er een beetje houderig op.

“Je vindt het toch niet erg dat Bert ook gelijk meekomt?”

Had je het fijner gevonden als ik alleen was gekomen?”

Tessa nam me nu wat langduriger op.

“Ach, wat maakt het uit. Iedereen bemoeit zich toch al met mijn leven. Hij kan er ook nog wel bij.”

Ze liep naar een brede trap, bedekt met een loper die dringend aan vervanging toe was.

“Ik woon boven.”

We volgden haar. Op de eerste etage weer een gang met een aantal deuren. Ze nam opnieuw een trap, en we belandden op de zolderverdieping. Een korte overloop, met een wat lager plafond, maar nog steeds royaal van hoogte. Er waren drie deuren. Ze opende de eerste.

De kamer die we nu binnen gingen was best ruim, en ook licht door een brede dakkapel, die uitzicht bood over de singel. Beschenen door de warme nazomerzon zag het er geweldig uit.

Maar mijn eerste indruk werd toch hoofdzakelijk bepaald door de enorme rotzooi. Kledingstukken en boeken lagen lukraak over de vloer verspreid. Een salontafel leek meer op een aanrecht vol vuile vaat. Op elk van de vier stoelen stond wel een volle supermarkttas of een schoenendoos. Achterin de kamer een bed, met op de grond ernaast een dekbed in de vorm van een ordeloze prop.

“Sorry, ik had vandaag nog niet opgeruimd.”

Volgens mij heb je al minstens drie maanden niet meer opgeruimd, dacht ik, maar ik onthield me van commentaar.

”Willen jullie wat drinken?” Zonder het antwoord af te wachten verdween ze door een tussendeur, die toegang tot een klein keukentje bleek te geven. Ze bleef geruime tijd weg, en het gerinkel van glazen en gerammel van keukengerei verrieden dat het daar al net zo'n wanorde was als hier.

“Ik geloof niet dat ze me erg mag” zei ik op gedempte toon tegen Lisette, die bezig was om drie stoelen leeg te maken. “De begroeting was nou niet bepaald hartelijk.”

Ze schudde glimlachend haar hoofd.

“Bert, dat kind zit totaal in de knoop. Ze voelt zich rot en weet zichzelf geen houding te geven. Wat dacht je nou, dat ze je in prachtige volzinnen een hartelijk welkom zou heten in haar nederige woning? Als ze je echt niet zou mogen zou ze zich veel afstandelijker gedragen. Het feit dat ze onbehouwen opmerkingen tegen je durft te maken laat juist zien dat ze je vertrouwt.”

“Hmm, ik moet nog veel leren, dat zie ik wel.”

Ze lachte, en gaf me een speelse por.

“Ja, leuk hè? Je zult eens zien hoe vlug dat gaat. Over een paar weken ben je al een halve psycholoog.”

Ze kwam weer binnen, met een dienblaadje met een paar blikjes frisdrank, en drie net omgespoelde glazen. Het viel me op dat ze ondertussen haar haar in een soort paardestaart had opgebonden. Ook aan haar kleren was wat veranderd, zodat ze er iets toonbaarder uitzag dan bij onze binnenkomst.

“Sorry, ik heb niet veel in huis, hier moeten jullie het mee doen.”

Ik liet mijn blik rondgaan in de kamer, en over het mooie uitzicht.

“Hartstikke leuk woon je hier.”

Ze fleurde even op, maar meteen betrok haar gezicht weer.

“Heel leuk. Zolang het nog duurt tenminste.”

Ik had er niet bij stilgestaan dat het huis nu gauw verkocht zou gaan worden, zodat ze eruit zou moeten. Mijn eerste toenaderingspoging viel al in het water.

Lisette pakte een dik boek op van de grond. Met als titel “*An Introduction to Psychology*”, als ik het goed zag.

“Hoe gaat het met je studie? Heb je nog geen spijt van je keuze?”

Ze haalde haar schouders op. “Ach, je moet toch wát.”

“Nou, dat klinkt niet erg overtuigd. Ik hoop niet dat je dat vak alleen maar hebt gekozen omdat je mijn voorbeeld wilde

volgen. Misschien was je met iets anders wel veel gelukkiger geweest.”

Tessa veerde op. Er was een felle blik in haar ogen.

“Gelukkig, wat is dat? Ik ben al blij als ik me een beetje overeind weet te houden. Als er wéér zo'n lange dag voorbij is zonder al te grote ongelukken. Gelukkig? Bah, praat me er niet van. Weet jij hoe het is om iedere avond in bed te stappen in de stille hoop dat je 's morgens niet meer wakker zult worden?”

Er viel een diepe stilte. Ik voelde me koud worden en zou geen antwoord hebben geweten op deze noodkreet.

“Ja” zei Lisette met zachte stem, “ja, dat weet ik.”

Tessa was uit het veld geslagen en keek haar sprakeloos aan.

“Ik zie ze nog zó voor me. Die dagen dat ik thuis kwam en me eenzaam en beroerd voelde, omdat er weer van alles tegen had gezeten. Dat ik erover wilde praten, maar dat mijn moeder totaal niet begreep hoe rot ik me voelde. Ik hoor het haar nog zeggen: 'Ach kind, kop op, morgen kijk je er weer heel anders tegenaan.' Ze vertelde er nooit bij hoe ik dat moest aanpakken. Als ik dan in bed stapte bedacht ik ook vaak dat het voor mij allemaal niet meer hoefde.”

Het was merkwaardig om Tessa's uitdrukking te zien veranderen. Ze keek bezorgd naar mijn vriendin.

“Hoe heb je dat uiteindelijk opgelost?”

Lisette nam een flinke slok uit haar glas.

“Het kwam zomaar ineens. Op een avond, toen ik na weer zo'n rotdag op m'n kamertje zat, voelde ik me ineens heel erg kwaad worden. Als jullie me niet kunnen helpen, dacht ik, dan doe ik het zelf wel. Ik heb niemand nodig.”

“En ging het daarna beter?”

“Ja. Als er iemand vervelend tegen me deed zei ik niks, maar dacht: ach, je bent gewoon niet wijzer. En als ik problemen kreeg met anderen probeerde ik te bedenken hoe dat was gekomen, en hoe ik het de volgende keer anders moest aanpakken. Natuurlijk kwam ik daar vaak niet uit, maar een

enkele keer lukte het wél. En dan zei ik 's avonds tegen mezelf: zie je wel Lies, je kunt het. Dat gevoel maakte me elke keer een stukje sterker.”

Er viel een langdurige stilte. Ieder van ons drieën was verzonken in haar of zijn eigen gedachten. Lisette verbrak die tenslotte.

“Heb je daar iets aan, meidje?”

Tessa keek op. Haar blik was wat zachter geworden, maar nu viel het pas op hoeveel verdriet erin opgesloten lag.

“Ik vind het knap wat je vertelt. Ik geloof ook dat het voor jou gewerkt heeft. Maar ...”

“Voor jou werkt het óók, lieverd. Heus waar.”

Ze schudde haar hoofd.

“Nee. Er zijn dingen die je niet meer kunt veranderen. Die je je hele leven mee moet dragen. Daarvoor werkt jouw manier niet.”

“Wat bedoel je? Wat voor dingen?”

Maar ze schudde haar hoofd.

“Dat ... dat kan ik het niet uitleggen. Echt niet. Dat kun je niet begrijpen.”

Er viel opnieuw een langdurige stilte, maar die was nu een beetje gespannen.

Ik vond dat mijn inbreng tot nu toe niet veel voorstelde, en kreeg ineens een inval.

“Tessa, jouw opa verzamelde toch archeologische voorwerpen? Interessant lijkt me dat. Maar ze zijn er nu zeker niet meer; ik zag dat het huis bijna helemaal leeg was.”

Ze kwam van heel ver, en ik moest mijn woorden nog een keer herhalen, maar toen leefde ze wat op.

“Ja, dat was een grote hobby van hem. Hij kon er altijd geweldige verhalen over vertellen. De Romeinen, het klok-bekervolk, jagers, vissers. Ik zag het helemaal voor me. Heerlijk was dat.”

Aan haar ogen zag ik dat ze ineens een idee kreeg.

“Ze staan hier nog. Een hele kast vol. Niemand in de familie wilde ze hebben, en toen hebben ze het voorlopig maar laten staan. Willen jullie ze zien?”

Ik antwoordde dat ik dat graag zou willen. Maar Lisette bedankte, wat ik een beetje vreemd vond.

“Nee, gaan jullie maar. Ik ben een beetje moe. Laat me hier maar even zitten. Ik vermaak me wel met je studieboeken.”

Tessa ging me voor, de trap af, naar de voorkamer op de eerste verdieping. Het licht was er wat getemperd door de half gesloten zonwering. Het vertrek was leeg, op een grote ouderwetse vitrinekast na, die tegenover de deur stond. Ze opende de kastdeuren.

Er werd een verzameling van de meest uiteenlopende voorwerpen zichtbaar. Munten, sieraden, knopen, spijkers en hoefijzers. Glazen flesjes, sommige nog prachtig van kleur, en andere helemaal wit uitgeslagen. Aardewerken potten in verschillende vormen, en veel scherven. Ik keek m'n ogen uit.

“Tjee, een heel museum. Ik mis alleen de verklarende teksten. Wat is dit nou bijvoorbeeld voor een ding? Wat deden ze daarmee?”

“O, dat is een mantelgesp. Daar maakten ze hun lange mantel mee vast. Wacht, ik kan het je laten zien.”

Onderin de kast zaten nog twee deurtjes, met daarachter een rij boeken. Ze pakte er een uit en zocht even.

“Kijk, zo zag een deftige Romein eruit. Zie je die gesp op z'n schouder? Dat is wel een heel mooie, hij was vast een erg belangrijk iemand.”

We waren op de grond gaan zitten, met het boek voor ons. Ze liet plaatjes van ruiters zien, van een groot fort, en een gezelschap aan een feestmaal. Overal wist ze wat over te vertellen. Haar opa had een dankbaar gehoor aan haar gehad.

“Goh, wat goed zeg. En voordat de Romeinen kwamen, wie leefden hier toen?”

“Verschillende Germaanse stammen. Vooral Friezen en Bataven.”

Ze zocht even en haalde een ander boek tevoorschijn.

“Kijk, op dit kaartje kun je zien wie waar woonden.”

Het was een genoegen om te zien hoe ze haar problemen even vergat, en steeds enthousiaster werd. Ze vertelde over de ijzer- en steentijd, over jagers/verzamelaars en over de komst van de eerste landbouwers. Als het verhaal even stopte was één vraag van mij voldoende voor het volgende relaas.

Al pratend en bladerend was ze steeds dichterbij me komen zitten, realiseerde ik me. Ze leunde nu een beetje tegen mijn schouder. Ik voelde de warmte van haar lichaam, en vond het een wat verwarrende ervaring.

Ineens drong het tot me door dat hier een *kind* zat. Een kind dat snakte naar een beetje aandacht en begrip. Zó moest het voelen als je een vader was! Er ging een golf van genegenheid door me heen. Bijna had ik een arm om haar heen geslagen, maar juist bijtijds herinnerde ik me het gesprek dat Lisette en ik over dat punt hadden gehad.

Ik wilde nog veel meer weten, en ze raakte niet uitgepraat. Zo verdiept waren we in het verleden dat pas na een tijdje Lisettes stem tot me doordrong. Ze stond in de deuropening achter ons, met een vage glimlach op haar gezicht.

“Ik vind het jammer om jullie te storen, maar ik wou Tessa nog wat vragen.”

Die schrok geloof ik even van haar stem, en schoof meteen een stukje van me af. Maar toen kreeg haar enthousiasme weer de overhand.

“Tan... eh, Lisette, Bert vindt geschiedenis ook heel interessant!”

“Dat zie ik” lachte ze, “jullie hebben elkaar wel gevonden.”

Het drong nu tot Tessa door dat ze nog steeds gastvrouw was.

“Laten we naar boven gaan, dan kunnen we met z'n drieën

nog wat verder praten. Ik zet even een pot thee, oké?”

Het viel me op dat Lisette stiekem een beetje had opgeruimd. Op het tafeltje paste nu een theepot en een paar glazen, en de boeken stonden netjes in een rijtje in de hoek. Maar Tessa ontging het volkomen.

“Zeg Tes”, begon mijn vriendin, toen we aan de thee zaten, “ik heb een probleem, en ik hoop dat jij me erbij kunt helpen.”

Het was wel zo'n beetje het laatste wat ze verwacht had. Ze was heel verbaasd.

“Ik? Helpen?”

“Je had vroeger toch een bijbaantje, is het niet? Iets administratiefs of zo?”

“Ja, dat klopt. Bij een groothandel gegevens invoeren, en een beetje helpen in het archief. Maar ze hebben me eruit geëgooid, een maand of twee geleden. Ik was onvoldoende gemotiveerd, zeiden ze. En ... eh, ik was ook niet altijd helemaal op tijd aanwezig.”

“Vervelend voor jou, maar misschien wel plezierig voor mij. Weet je, ik heb in mijn praktijk nogal wat achterstand met allerlei administratieve klusjes. Ik zoek iemand die me daar een paar middagen in de week mee kan helpen. Zie jij daar iets in?”

Even was ze sprakeloos. Maar toen begonnen haar ogen te stralen.

“Ja natuurlijk! Gaaf!”

“Fijn, daar ben ik erg mee geholpen. Als je nou maandag om vier uur langs komt, dan bespreken we de details. Blijf je dan daarna bij ons eten?”

Het was een heel andere Tes dan degene die ons aan het begin van de middag open had gedaan. We stonden weer op de stoep. Lisette gaf haar een afscheidskus. Ik stak Tessa mijn hand toe. Ze aarzelde even. Toen gaf ze me een dikke zoen.

“Nou Bert, zo te zien ben je voor honderd procent geaccep-

teerd.”

We fietsten over de singel. Eenden en andere watervogels liepen op de straat, zonder zich iets van ons aan te trekken.

“Ja, dat geloof ik ook” zei ik, een slalom makend rond een nijlgans. “Wat moet je wel gedacht hebben toen je ons zo innig tegen elkaar voor die vitrine zag zitten?”

Het bleef even stil.

“Wat ik toen dacht? Wil je dat weten?”

Ik knikte.

“Dus zó zou Bert eruit zien als vader, met aandacht en warmte luisterend naar zijn dochter. Dat dacht ik. Ik vond het ontroerend.”

We reden een poosje verder, elk verdiept in zijn eigen gedachten.

“Hoe gaat het, ben je nog steeds zo moe?”

“Huh ... o dat.” Ze schoot in de lach.

“Af en toe een beetje toneelspelen kan heel nuttig zijn. Als ik mee was gegaan naar die archeologische verzameling, dan had jij je waarschijnlijk op de achtergrond gehouden. Ik ken je langer dan vandaag. Nee, laat-ie dat nou maar eens helemaal zelf opknappen, dacht ik.”

“Wat-ie vervolgens met veel enthousiasme deed” voegde ik er aan toe.

We reden verder, langs een gracht en door een paar smalle steegjes.

“Ik wist helemaal niet dat jij zoveel achterstand met je administratie had”, merkte ik even later op.

“Ik ook niet” grinnikte ze, “tot we vanmiddag met Tes zaten te praten. Je moet natuurlijk altijd de waarheid vertellen. Maar een klein beetje creativiteit gebruiken, dat mag wel.”

“Een goed idee. Hoe jij de dingen toch altijd weer weet te bedenken.”

“Ach, je moet er gewoon een beetje oog voor krijgen. Toen ik van Monique hoorde dat dat kind helemaal aan het eind van

haar latijn was, besloot ik dat ik haar een beetje in de gaten wilde houden. En dat kan zo prima. Ik bedenk wel wat voor haar.”

“Ik vond het een wonderlijke ervaring”, zei ik toen we bijna bij de flat waren. “Tessa en ik zaten naast elkaar, en ineens zag ik haar als een dochter, precies wat jij zei. Het was een geweldig gevoel. Ik had niet verwacht dat ooit nog te zullen meemaken.”

“Onze parttime dochter” zei ze met een glimlach.

Maar toen, een stuk ernstiger: “Ze zal onze hulp nog hard nodig hebben, Bert. Het was fijn om te zien hoe ze was opgefleurd door ons bezoek. Maar haar problemen zijn nog lang niet opgelost. Het lijkt of ze een vreselijk geheim met zich meezeult.”

“We gaan het samen voor haar oplossen, hè?”

“Dat moeten we maar proberen, ja.”

Er klonk twijfel in haar stem. Het was voor het eerst dat ik merkte dat ook Lisettes optimisme zijn grenzen kende.

Ze pakte haar nieuwe baantje serieus op. Precies op de afgesproken tijden stond ze voor de deur, hoewel Lisette daar helemaal niet moeilijk over zou hebben gedaan. Ze werkte hard en bleef vaak zo lang doorgaan tot mijn vriendin vroeg of ze zo langzamerhand niet eens naar huis moest.

Het was de bedoeling dat ze allerlei oude documentatie zou inventariseren. Tes bleek erg handig met de computer en had binnen een paar middagen een systeem in elkaar geknutseld waarmee je snel allerlei artikelen en boeken terug kon vinden. Als Lisette het even te druk had nam ze ook wel eens de telefoon aan, en toonde zich een model-secretaresse.

Het deed haar duidelijk goed. Ze besteedde meer aandacht aan haar uiterlijk. Als je haar zo bezig zag, leek ze in bijna niets meer op de slordige, afgetobde verschijning waarmee ik een paar weken eerder kennis had gemaakt. Alleen haar gezicht zag er nog steeds moe en bleek uit. Als er even niets meer te doen was verzonk ze vaak in gepeins, en verscheen weer die trieste uitdrukking.

Lisette was blij met haar nieuwe hulpje en moederde een beetje over haar, waarbij het me opviel dat Tessa opmerkingen en raadgevingen accepteerde die ze van Monique nooit gepikt zou hebben.

Toch maakte ik me, wat mijn vriendin betreft, wat zorgen. Ze was minder spraakzaam en meer in zichzelf gekeerd. Ik had het gevoel dat ze ergens mee zat. Op een avond, toen ik de tafel had afgeruimd en de vaat in de afwasmachine gestopt, besloot ik dat punt ter sprake te brengen.

Ze had het zelf nog niet opgemerkt, maar na wat nadenken moest ze toegeven dat er inderdaad dingen waren die haar bezig hielden.

“Het zal Tes wel zijn. Het lukt me maar niet haar werkelijk te bereiken. Voor veel dingen staat ze open, maar als ik te diep doordring stuit ik op een onwrikbaar pantser.”

“Laat het dan voorlopig rusten. We hebben toch alle tijd?”

“Als ze een gewone cliënt van me was zou dat makkelijk gaan. Maar ze is zo dichtbij. Dingen van haar en mijzelf beginnen door elkaar te lopen. Ik had er misschien toch niet aan moeten beginnen.”

Ze had me in een uitgelaten bui voorspeld dat ik binnen een paar weken een halve psycholoog zou zijn. Daarom veroorloofde ik me, na even nagedacht te hebben, een veronderstelling.

“Je moet een amateur in je vak niet uitlachen, maar volgens mij is er bij jou iets naar boven gekomen dat heel lang heeft liggen sluimeren. Iets wat je had weggestopt, achter net zo'n pantser. En Tes heeft dat weer opgeroepen.”

Nog niet zo lang geleden zou ze om zo'n aanmatigende opmerking van een niet-deskundige kwaad zijn geworden. Maar nu keek ze me verrast aan.

“Goh, zou je denken?”

“Je hebt me eigenlijk nooit veel over je jeugd verteld. Alleen laatst, toen we bij Tes waren. En dat klonk niet als een echt fijne herinnering.”

Ze dacht even na.

“Ik wéét ook eigenlijk niet veel meer over mijn jeugd. Raar is dat. Het lijkt één groot gat. Pas vanaf het moment dat ik op mezelf ging wonen wordt het weer helderder.”

“Je echte ouders, heb je daar weleens wat over gehoord?”

“Nooit. Else, mijn pleegmoeder, vermeed dat onderwerp altijd. En als ik er naar vroeg zei ze dat dat lang geleden was, en dat ze daar weinig van wist. Ik heb zelfs geen foto van ze. Niets, helemaal niets.”

Ik begreep hoe ontzettend eenzaam ze zich moest hebben gevoeld. Geen broertjes of zusjes, een pleegvader die zich niet

met je bemoeit en een pleegmoeder die het allemaal wel goed bedoelt, maar je niet begrijpt.

Het was of ze mijn gedachten aanvoelde.

“Had ik tenminste maar een zus of broer gehad. Dat miste ik nog wel het ergste. Bijna alsof er een stukje van mezelf ontbrak. Goed uitleggen kan ik het niet, maar ik heb me altijd *half* gevoeld. Er miste iets.”

Minutenlang waren we stil. De klok tikte, en de schemering leek vanavond extra vroeg in te vallen.

Ineens kreeg ik een idee.

“Laten we Frits eens gaan opzoeken. Ik wil weleens zien hoe hij woont.”

“Frits? Hoe kom je daar zo bij?”

“Hij is de enige die nog over is van de oudere generatie. Als je dingen uit je jeugd te weten wil komen moet je bij hem zijn.”

Het bleek een wijkje te zijn aan de rand van de binnenstad. Arbeiderswoningen uit de jaren twintig, schatte ik. De verheffing van het volk vierde toen nog hoogtij, en architecten deden hun best om zelfs van dit soort huisjes nog wat te maken. Grappige erkertjes en afdakjes. Straten met poortjes, waarbij je de verleiding niet kon weerstaan er onder door te lopen om te zien wat er dan weer kwam.

Ik had Frits toch minstens op een grachtenpandje getaxeerd, maar in deze buurt scheen hij zich uitstekend thuis te voelen. Hij stond juist over het tuinhekje met de burens te praten toen wij aan het begin van de middag arriveerden.

“Ha, daar zijn mijn nichtje en haar vriend. Dat gaat vast een interessant gesprek worden.”

Het huis zag er goed onderhouden en opgeruimd uit. Als je er tenminste geen bezwaar tegen had om in een bibliotheek te wonen. Twee muren waren van onder tot boven voorzien van boekenplanken, en langs de derde stonden een tv, een piano en weer een boekenkast. De vierde wand werd hoofdzakelijk in-

genomen door een breed raam, maar op de vensterbank lagen nóg een paar voortbrengsels van de boekdrukkunst.

“Alweer een tijdje geleden, Lisette. Jullie moeten toch eens wat vaker langskomen. Wat vind je van mijn arbeidershuisje, Bert?”

In de keuken toverde hij drie verschillende vormen van koffie tevoorschijn uit een geavanceerd ogend apparaat.

“Laat me raden. Ik denk niet dat jullie gekomen zijn om over voetbal te praten. Hebben de natuurwetten je weer eens gepest, Bert?”

“Nee, daar heeft hij vrede mee gesloten” grinnikte Lisette. “Hij is nu zelfs nog roomser dan de paus, of liever Einstein. Denkt dat alles kan. Dat ik de gave der bilocatie heb, bijvoorbeeld.”

Bij het horen van die laatste opmerking zag ik de schertsende uitdrukking van zijn gezicht verdwijnen. Maar hij ging er niet op in.

“Ik wilde Bert laatst wat vertellen over mijn jeugd” hernam ze. “Maar toen realiseerde ik me dat ik daar zo weinig van af weet. En we bedachten dat jij misschien een belangrijke bron van informatie zou kunnen zijn.”

“Maar je weet toch zelf wel wat je allemaal hebt meegeemaakt? In ieder geval vanaf je vijfde of zesde jaar?”

“Nee, dat is juist zo raar. Mijn herinneringen gaan terug tot het moment dat ik op mezelf ging wonen. Daarvóór is er heel weinig. Een paar losse beelden alleen. Met m'n moeder in een speeltuin. Een kermis, daar was jij geloof ik ook nog bij. Een klassenfeestje op de middelbare school, waarbij ik een beetje verliefd was op een van de jongens uit m'n klas. Verder heel weinig. Wat was ik eigenlijk voor een kind, Frits?”

Hij dacht lang na, terwijl hij aan zijn korte, grijze baardje plukte.

“Jee, daar vraag je me wat. Wat was je voor een kind.”

Het was duidelijk niet het soort vragen dat hij gewend was.

“Je was ... teruggetrokken. Op jezelf. Veel vriendjes of vriendinnetjes had je niet. Eigenlijk denk ik dat je je niet zo gelukkig voelde.”

Maar na deze wat moeizame start ging het hem ineens wat vlotter af.

“Mijn zus Else was een schat van een vrouw. Maar ze had nooit aan een pleegkind moeten beginnen. Door die miskraam heeft ze een geestelijke douw gekregen die ze nooit meer te boven is gekomen. Een eigen kind, dat werd een obsessie voor haar. Ze moest en zou een eigen kind hebben. Theo, mijn zwager, was het er niet mee eens. En zelf heb ik het haar ook afgeraden. Maar ik had net zo goed tegen de kat kunnen zeggen dat het niet verstandig was om vogeltjes te vangen.”

“Maar waarom vond je het geen goed idee, Frits?” wilde Lisette weten.

“Kinderen zijn er niet voor jou, maar jij bent er voor hun. Dat begreep ze niet. In materieel opzicht ontbrak het je aan niets. Haar kind werd goed verzorgd, en dat moest iedereen weten. Ze mocht dan wel die miskraam gehad hebben en zelf geen kinderen meer kunnen krijgen, maar we moesten niet denken dat ze niet voor een kind kon zorgen. Dat een kind zelf misschien ook iets wil, zover kwam ze niet. Het was geen onwil, begrijp me goed. Ze kón niet anders. Dat kind was een project voor haar. Haar levenswerk.”

De woordenstroom leek nu niet meer te stuiten. Hij had het lang voor zich gehouden, maar moest het nu kwijt. Ik bedacht hoeveel plezieriger mensen met elkaar zouden kunnen omgaan als ze gewoon meteen zeiden wat ze dwars zat, in plaats van het in te slikken. Voor de lieve vrede, of om anderen te sparen.

“Laaiende ruzies zijn er geweest. Theo dreigde bij haar weg te gaan. Het was dat kind, of hij. Uiteindelijk is het zover niet gekomen, maar feitelijk was dat huwelijk kapot, zoals je zelf ook weet.”

Ineens voelde ik Lisette schokken. Het was het begin van

een enorme huilbui.

“Het is niet eerlijk. Waarom heb ik geen echte ouders gehad? Die er gewoon voor je zijn. Die gewoon van je houden. Waarom zijn ze me afgenomen? Ik wéét zelfs niets van ze. Helemaal niets. Zelfs geen foto is er van ze overgebleven.”

Ik drukte haar tegen me aan, en Frits haastte zich om drinken en zakdoekjes voor haar aan te dragen.

Toen ze weer wat tot bedaren was gekomen ging Frits aarzelend weer verder.

“Else praatte niet graag over je echte ouders. Je was immers háár kind? En foto's ... ze zijn er volgens mij wel geweest, maar in de loop van de tijd zijn ze ... zoekgeraakt.”

Ik voelde me kwaad worden.

“Ze zal ze wel expres weggegooid hebben. Die foto's pasten immers ook niet in haar ideaalbeeld?”

Frits zei ditmaal niets om haar te verdedigen.

Lisette had zich weer wat hersteld. Maar de kwestie liet haar niet los.

“Weet jij dan niets over ze, Frits? Heb jij nooit een foto van ze gezien?”

Even snel als hij op gang was gekomen begon zijn woordestroom nu weer op te drogen.

“Ik herinner me vaag een foto van een echtpaar met een wandelwagentje. Die vrouw leek misschien wel wat op jou, nu ik erover nadenk. Maar het is allemaal zo lang geleden.”

“Zat ik in die wandelwagen?”

“Nou eh ... die foto was nogal ... onscherp, geloof ik.”

“Dat ongeluk dat ze kregen. Wat is er nou precies gebeurd?”

“O, een aanrijding of zo.”

Frits had ineens genoeg van het onderwerp. Hij vroeg wat we wilden drinken en ging druk in de weer met allerlei flessen. Daarna begon hij met een wat geforceerde opgewektheid anekdotes uit zijn studententijd te vertellen. Waar we eerlijk gezegd op dat moment niet zo'n behoefte aan hadden.

“Frits was niet helemaal zichzelf” zei Lisette toen we later op de middag weer buiten liepen. “En nou ja, ik ook niet, natuurlijk.”

“Sinds dat gedoe met die ring lijkt iedereen in onze omgeving van slag te raken. Ik ben de enige die nog normaal doet” antwoordde ik met een knipoog.

“Behalve dan dat je af en toe een spook ziet.” En op een wat serieuzer toon: “Raar dat hij niet over mijn ouders wilde praten. Zo ken ik hem niet. Over andere dingen is hij altijd heel open. Het lijkt wel of hij iets weet, maar het niet wil vertellen.”

“Laten we het even opzij zetten. Een beetje rust kunnen we wel gebruiken. Weet je wat, ik heb wel zin om op de terugweg naar de flat een omweg door dat parkje, even verderop, te maken. Het is heerlijk weer. Er zit al een beetje herfst in de lucht.”

Ik bracht het gesprek op onze sluimerende verhuisplannen, waar ze enthousiast op reageerde. We stelden vast dat we daar weer eens actief mee verder moesten gaan. Lisette nam alvast een voorschot op het resultaat, en begon te beschrijven hoe ze ons toekomstige huis wilde inrichten.

Het parkje dat ik bedoelde vormde een brede strook tussen huizen aan de ene, en een spoorlijn aan de andere kant. Het had een paar kronkelige paadjes, en middenin lag een kleine vijver. Helemaal achteraan liep een lang, recht pad, vlak langs de spoorbaan. Daar waren we nu terechtgekomen, terwijl we druk praatten en helemaal niet op de omgeving hadden gelet.

Ineens keek ze om zich heen.

“O, zijn we hier.” Er klonk iets van afkeuring in haar stem.

“Vind je dit geen leuk pad? Dan gaan we daar verderop toch weer linksaf.”

Suizende geluiden in de rails en de bovenleiding kondigden een naderende trein aan. Ik voelde dat ze m'n hand beetpakte. Een paar tellen later kwam een elektrische locomotief van-

achter een bosje tevoorschijn, gevolgd door een lange rij wagons. Even leek het of de drie gloeiende koplampen recht op ons af kwamen, wat natuurlijk gezichtsbedrog was. De trein passeerde op enkele meters afstand, op volle snelheid.

Ik merkte een pijnlijk gevoel in mijn rechterhand. Het kwam door Lisette, die hem zowat fijnkneep. Ze was lijkkleek geworden en staaarde met grote angstogen naar het voorbij-snellende gevaarte.

Niet in staat om een woord uit te brengen gebaarde ze dat ze hier weg wilde. We staken schuin een grasveld over en kwamen bij het zijpad. Na een paar kronkels leidde dat naar de vijver. Ze liet zich op een bankje vallen.

Het was heel stil, zo laat in de middag. Een paar eenden kwamen onder het uiten van zachte geluidjes, vol verwachting op ons af.

Haar adem ging nog steeds snel. Ik keek bezorgd naar haar, terwijl ik me afvroeg of ik wat moest zeggen, of beter m'n mond kon houden. Ik besloot het laatste.

Na een paar minuten had ze haar spraakvermogen weer terug.

“Nou ja, vroeg of laat was je er toch wel achter gekomen. Ik heb een fobie voor treinen.”

“Hè? We zijn laatst nog samen met de trein gegaan, toen met dat weekendje uit. Toen had je nergens last van.”

“Dat is heel wat anders. Je staat op het perron en de trein staat al klaar of komt heel langzaam aanrijden. Je stapt in en zit net zo comfortabel als in je auto. Het is alleen eng als hij in volle vaart op je af komt stormen.”

“Heb je nooit geprobeerd er wat aan te doen? Het lijkt me erg vervelend.”

“Wat dacht je. Het begon al tijdens mijn studie. Als een vast onderdeel daarvan onderga je zelf ook een paar therapieessies. Ze hadden het probleem zó te pakken, en iedereen vond het machtig interessant. Maar de oplossing, dat was een ander ver-

haal. Daar kwamen ze niet uit.”

“Is het niet een kwestie van geleidelijk toenemende blootstelling aan het vermeende gevaar?” vroeg ik. “Ik heb dat wel eens op de tv gezien. Iemand met een spinnenfobie. Moest eerst een heel lief klein spinnetje op z'n hand nemen, en daarna steeds grotere exemplaren. Op het laatst aaide hij een kolossale vogelspin. Doodeng.”

“Ja, zo staat het in de boekjes, en soms werkt het ook wel. Maar de ene angst is de andere niet. Het hangt er van af waar en hoe je hem hebt gekregen. Als je vriendinnetje bang is voor muizen, dan griezel je al gauw met haar mee. Maar als dan even later je vader doodgemoedereerd zo'n beestje over zijn schouders laat lopen ben je die angst al weer vergeten. Meestal geldt: hoe jonger je bent, hoe steviger die angst zich vastzet, vooral als er op dat moment geen volwassene is die de gebeurtenis door een ontspannen optreden relativeert.”

“Laten we het toch nog eens proberen. Ik help je erbij, oké?”

Ze zuchtte.

“Weet je hoe vaak ik het al heb geprobeerd, op datzelfde pad als daarnet? Op stille momenten, om niet voor gek versleten te worden. Ik begon op het gras, en ging steeds een stukje dichterbij. Het is een drukke spoorlijn, dus lang hoefde ik nooit te wachten. Zodra ik in de buurt van dat pad kwam ging het mis.”

Ze legde een hand op m'n schouder.

“Maar ik vind het heel lief dat je me wilt helpen. Misschien moesten we dat toch maar doen. Je weet het nooit. Misschien heb jij wel onvermoede therapeutische kwaliteiten.”

In de weken daarna oefenden we serieus. Er waren genoeg stille ogenblikken in het parkje. In het begin ging ik tussen haar en de spoorbaan lopen. Later wisselden we van plaats, en sloeg ik alleen een arm stevig om haar heen. Maar eerlijk gezegd hielp het allemaal maar weinig. Ze raakte steeds weer in paniek van die grote, aanstormende monsters.

VI

Ik dacht eerst dat ik het niet goed verstond. Ik was juist thuisgekomen van m'n werk, en we zaten op de bank met een glas wijn voor ons. Lisette legde haar voeten op het salontafeltje; altijd een teken dat ze moe was van de lange dag.

“Eigenlijk ben ik die flat meer dan zat” verzuchtte ze.

“Hè? Ik dacht dat je juist zo gehecht was aan je huis.”

“Dat was ik ook, in m'n vorige levensfase. We zijn nu samen en dat vind ik heerlijk. Maar al die oude herinneringen in dit huis beginnen me een beetje te benauwen. Ze belemmeren mijn ontwikkeling. En misschien de jouwe ook wel.”

“Ach, ik ben er net een beetje aan gewend. Een flat trok me nooit zo, maar voorlopig heb ik me er een beetje mee verzoend. Het is best te doen.”

Ze barstte in een schaterlach uit. Dat heb ik wel vaker; geestig gevonden worden zonder dat je zelf weet waarom. Maar gelukkig volgde er een verklaring.

“Hahaha, rare. Verzoenen! Je moet ergens voor gaan in je leven. Niet in een hoekje kruipen om maar zo min mogelijk schade op te lopen.”

“Je bedoelt dat ...”

“Jij hebt nooit in een flat willen wonen. Het is dat ik daar al was, anders had je het niet gedaan. En de Lisette van nu wil eruit. Samen met jou iets heel nieuws beginnen, dat is toch geweldig?”

Ik begreep ineens hoe het kwam dat het zo lang had geduurd eer ik de juiste levensgezellin had gevonden. Zo inspirerend als zij zijn niet veel vrouwen. Ze wist altijd precies de juiste woorden te vinden om mijn ingeslapen geestdrift weer te wekken.

“Dan gaan we nu ons huizenplan weer oppakken. Er moet toch wat te vinden zijn dat aan onze wensen voldoet.”

Ze keek dromerig voor zich uit.

“Ik zie het helemaal voor me. Een groot, ruim huis. Met een royale tuin en veel groen en vogels. Niet van die fantasieloze nieuwbouw, maar iets met karakter. Zoiets als ...”

Ineens greep ze mijn hand vast.

“Hé Bert, denk jij wat ik denk?”

“Het huis van Tessa's opa” antwoordde ik prompt.

“Dat we daar niet eerder op gekomen zijn. Precies wat we zoeken, en het staat nota bene te koop.”

Vanaf dat moment ging het allemaal heel snel. We konden nog maar aan één ding denken: het Huis.

“Ik ben toch zo blij dat je Tessa dat baantje hebt aangeboden. Ze is er echt door opgeknapt. Laatst hebben we hier weer eens met z'n drieën gegeten, en ze maakte niet eens ruzie met Geert. Vroeg hoe het op zijn werk ging, en zo. Hij was een beetje verbaasd.”

We zaten in de hoge voorkamer van het grachtenpand waar Tessa was opgegroeid, Monique, Lisette en ik.

“Structuur in je leven is heel belangrijk” zei mijn vriendin.

“En het gevoel dat je nuttig bent. Mensen zijn nou eenmaal sociale dieren, en willen bij de groep horen en gewaardeerd worden.”

“Het is echt een pak van mijn hart” zuchtte Monique.

Ik merkte dat Lisette even tijd nodig had om de juiste woorden te zoeken.

“Ja, het gaat de goede kant op, maar ik heb het gevoel dat we er nog niet helemaal zijn. Er zit haar nog iets dwars, maar wat, dat wordt me maar niet duidelijk. Vertel eens, hoe lang is het nou geleden dat ze problemen begon te krijgen?”

“Eens kijken ... een jaar of drie. Nee, drie-en-half.”

“Was dat niet meteen na dat nare ongeluk met Eva?”

“Nee, niet meteen. Natuurlijk was ze heel verdrietig door de dood van haar vriendin, maar na een paar maanden leek ze dat wel weer verwerkt te hebben. Ze kreeg zelfs korte tijd een

vriendje, maar dat werd uiteindelijk niks.”

“O, zat ze dáár dan misschien mee?”

“Nee hoor, ze was er heel laconiek over. Ze heeft hem ook zelf de bons gegeven.”

“En daarna?”

“Het ging nog een maand of drie goed, maar toen merkte ik dat ze onrustig was geworden. Ze kreeg kringen onder haar ogen en begon af te vallen. Ik zei dat ze ermee naar de huisarts moest gaan, maar dat wilde ze niet. Het was geen probleem voor de dokter, zei ze. Ik probeerde er nog achter te komen wat het dan wél was, maar dat zou ik volgens haar toch niet begrijpen. Dat was de eerste van een lange reeks ruzies.”

Ik zag dat Lisette heel licht haar hoofd schudde. Maar ze liet het onderwerp verder rusten.

“Monique, we moeten eens over zaken praten. Jullie hebben toch een huis in de aanbidding?”

Ze keek me aan, een beetje verbaasd door de plotselinge overgang.

“Eh ja, dat klopt. Maar dan moet je niet bij mij zijn. Een broer van Geert regelt de afwikkeling van de erfenis. Maar ... wil jij dat dan kopen?”

“Misschien, en niet ik, maar wij” antwoordde ik, met een gebaar in de richting van Lisette.

“Jee, wat leuk. Ga het gauw met hem bespreken. Hij heeft geen makelaar ingeschakeld, want dat kon hij wel zelf, vond-ie.”

“Doen we” zei Lisette. “We willen het huis vanzelfsprekend eerst eens rustig bekijken. Misschien een technische keuring, dat is wel verstandig bij zo'n oud pand. En we moeten het natuurlijk eens worden over de prijs.”

Monique werd steeds enthousiaster bij het idee. Ze zou in de familie een goed woordje voor ons doen, beloofde ze.

Nog diezelfde dag belde ik Geerts broer, om een bezichti-

ging te regelen. We hadden dat natuurlijk ook wel gewoon via Tessa kunnen doen, maar ik wilde het zo zakelijk mogelijk afwickelen. Hij bleek het erg druk te hebben, en op het punt te staan om te vertrekken voor een dienstreis van twee weken.

“Maar wat mij betreft kunnen jullie ook met mijn nichtje afspreken. Die woont daar nog. Ik zal even aan haar doorgeven dat jullie binnenkort contact opnemen. Hier is haar telefoonnummer.”

Dat hadden we niet nodig, want de volgende middag verscheen ze weer in Lisettes praktijk. Ze reageerde overigens een beetje mat op het nieuws. Maar we spraken af om over een paar dagen het huis te komen bekijken.

Tussen de bedrijven door maakte ik me af en toe een wat ongerust over mijn geestelijk welzijn. Opnieuw had ik namelijk het “spook”, zoals Lisette het pleegde te noemen, gezien.

Voor de een of andere formaliteit moest ik op het gemeentehuis zijn. Het was tamelijk druk. Een eind verderop, in de rij voor een loket, zag ik haar. Lisette, het kon niet missen. Maar geen enkele blik van herkenning toen ik haar aanstaarde.

Het zullen misschien de spanningen van de afgelopen tijd geweest zijn, maar opeens kreeg ik kippenvel. Die uitdrukingsloze gestalte had iets sinisters. Ik bedacht nog even dat ik gewoon naar haar toe moest lopen en haar aanspreken, maar ik durfde niet. Bang dat ze op dat moment zou oplossen, en de omstanders me meewarig zouden aankijken.

Het liet me niet los. Ik zocht informatie op internet, en zag daar dat je, door gebrek aan bepaalde mineralen of een ontregelde vochtbalans soms gedachten en werkelijkheid door elkaar kunt gaan halen. Maar zover ik het kon beoordelen was dat bij mij geen van beide het geval.

Of zou Lisette tóch af en toe uittredingsverschijnselen hebben en door anderen gezien kunnen worden op een plek waar ze heel sterk aan dacht? Zulke dingen schenen weleens

waargenomen te zijn. Het leek me niet waarschijnlijk, maar één van de twee mogelijkheden moest het toch zijn. Het lag aan mij, of aan haar.

Ik heb het maar voor me gehouden. Ze hoefde het niet te weten; we hadden al genoeg aan ons hoofd.

Zo beklommen we dus een paar dagen later opnieuw de vijf stenen treden, die naar de voordeur van het grote huis aan de Zuidersingel leidden.

Tessa maakte een wat afwezige indruk. Ik had verwacht dat ze ons enthousiast door het huis zou rondleiden. Maar in plaats daarvan trok ze zich meteen weer terug op haar kamer.

“Nou, jullie vinden het wel. Kijk rustig rond. Je mag overal in.”

We begonnen beneden, in de beide kamers en suite. Ze maakten een lichte, prettige indruk. Aan de voorkant was het uitzicht natuurlijk magnifiek, en achter keek je op een diepe tuin, met aan het eind een paar vruchtbomen. De verdere begroeiing vond ik wat mager, maar dat zou gemakkelijk zijn op te lossen.

Aan het eind van de gang kwam je in een keuken, die door makelaars zou zijn aangeprezen met zoiets als “origineel jaren zestig”. Lisette vond dat een minpuntje, hoewel ik het juist wel kon waarderen.

Behalve de gebruikelijke meterkast en een toilet was er in de gang nog een extra deur. Die bleek, via een trapje, te leiden naar een souterrain, dat onder het hele huis doorliep en waarin je royaal rechtop kon staan. Voor en achter waren hooggeplaatste vensters die redelijk wat licht toelieten.

Ik voelde een lichte opwinding; vroeger droomde ik weleens van een geheime deur in mijn huis, die toegang bleek te geven tot een ruime, nog ongebruikte kamer. Dit voelde net zo spannend. Die onverwachte extra ruimte riep meteen onze fantasie op. Lisette wilde er een tennistafel en een biljart neerzetten,

terwijl ik wel iets zag in een privé-bioscoopzaal.

We zetten onze verkenningstocht voort op de eerste verdieping. De kamer aan de voorkant kenden we al; daar stond de vitrine waar Tessa en ik een uurtje zoet mee waren geweest. We bedachten dat dit een prima plek was voor Lisettes praktijk. Achter was een ruime slaapkamer, met uitzicht op de tuin. Tussen die twee kamers in een badkamer, die gelukkig wél aan de eisen van deze tijd was aangepast. Tenslotte waren er voor en achter nog twee zijkamers. Voor logés, besloot Lisette.

De zolder kwam later nog wel aan de beurt, als we naar Tessa's kamer gingen. Allereerst wilden we de tuin zien. Die bleek er nogal ruig bij te staan, wat te verwachten was. Je kon van Tes niet verwachten dat ze uitgebreid zou gaan tuinieren. We ontdekten nog een stenen schuur, en daarlangs een pad, dat liep naar een poort in de muur die de tuin aan de achterkant begrensde. Na wat zoekwerk vonden we in de keuken de sleutel, en merkten we dat die poort uitkwam op een smal, oud straatje.

We waren allebei een beetje opgewonden, zodat het maar goed was dat we niet vergezeld werden door een makelaar, die dat immers meteen zou opmerken. In de voorkamer hadden we een paar oude stoelen zien staan. Een goede plek om onze eerste indrukken even te verwerken.

De kamer was zo goed als leeg, maar er waren nog een paar dingen overgebleven waar de familie blijkbaar geen belangstelling voor had. Stoelen dus; verder een oud kastje met een gebroken ruitje ervoor, en helemaal in de andere hoek, naast de schuifdeuren, een tafeltje waarop een aardewerken vaas stond.

We zaten even uit te blazen. Ik herinnerde me ons evaluatiegesprek na de eerste huisbezoeking.

“Zo, en nou ga jij waarschijnlijk vragen hoe dit huis aanvoelt.”

Ze lachte. “Nou, steek maar van wal, zou ik zeggen.”

“Voor mij voelde het spannend. Al die nieuwe mogelijk-

heden. Maar jij bedoelt natuurlijk iets anders. Hmm ... wel prettig, zou ik zeggen. Geen nare sfeer of zo.”

“Het straalt voor mij rust en harmonie uit”, zei ze. “Ik voel er een beetje verdriet tussendoor, maar welk huis heeft dat niet? En het kan ook nog van Tes komen.”

“Dus we zien het allebei wel zitten?”

“Ik vind het geweldig” zei ze stralend. “Ik zou nu meteen wel willen verhuizen.”

“Ho ho, niet zo haastig. We moeten eerst onderhandelen over de prijs. Die is niet laag. En dan natuurlijk nog de technische keuring.”

“Je hebt gelijk. We moeten er wel ons verstand bij houden. Maar ik heb er een goed ...”

Ze zweeg abrupt en staaarde naar de tegenoverliggende hoek van de kamer. De grote vaas op het tafeltje leek een beetje heen en weer te wiegen. Eerst zachtjes, maar geleidelijk met grotere slingeringen; je hoorde het tikken van de bodem op het hout.

“W...wat is dat?” stamelde ik. “Een aardbeving?”

Ze schudde haar hoofd.

Het geluid van het tikken werd harder, maar ging wel langzamer. Even aarzelde de vaas, nu flink uit het lood. Toen kantelde hij langzaam om en viel met een klap in scherven.

Mijn hart klopte in mijn keel. Ik had zo iets raars nog nooit meegemaakt. Lisette leek wat rustiger te blijven, maar ook zij kon de eerste minuut geen woord uitbrengen.

“Het spookt” mompelde ik tenslotte. “Dit is een spookhuis. Ik wil voor geen goud in een spookhuis wonen.”

“Nee” zei Lisette rustig, “dit is geen spookhuis. Dat zou ik wel aanvoelen; in zo'n huis overheersen gevoelens van angst en wanhoop. Dit huis voelt goed, zoals ik nog eens wou zeggen toen die vaas me in de rede viel.”

“Ja maar, vazen springen toch niet zomaar van tafel? Dat kan toch niet?”

“Zomaar doen ze dat niet, nee. Er is een oorzaak, maar die weten we alleen niet. Maar het kan echt, zoals je hebt gezien. Ik dacht dat Frits je inmiddels overtuigd had.”

Ze stond resoluut op.

“Kom mee. We gaan eens een praatje met Tessa maken. We moeten haar toch even vertellen dat er wat stuk is gegaan.”

Nadat we aangeklopt hadden deed ze de deur van haar kamer open. Ze zag er moe en een beetje gespannen uit, vond ik.

“Zo, hebben jullie alles bekeken?”

Vol enthousiasme vertelde Lisette wat we ervan vonden. Alle mogelijkheden die we er in zagen.

“Maar zeg dat allemaal niet tegen je oom” grinnikte ze.

“Want dan gooit hij dertig procent op de prijs.”

Ze haalde haar schouders op.

“Ik bemoei me er niet mee hoor. Het interesseert me niet wat de familie er voor krijgt. Er zijn belangrijker dingen dan geld.”

Er was weer die trieste ondertoon in haar stem. Ik had alles willen doen om die blijde Tes, vorige keer bij ons afscheid, terug te toveren. De problemen waarmee ze worstelde, wat die ook mochten zijn, hadden haar blijkbaar weer stevig in hun greep gekregen.

“O ja, dat is waar” zei Lisette, “er is iets vervelends gebeurd. Die grote vaas, die beneden in de voorkamer staat, is gebroken.”

“Dat ding? Daar zijn ze je alleen maar dankbaar voor. Niemand wou het kreng hebben.”

“Maar wij hebben het niet gedaan hoor” bracht ik in het midden. “Je zult het niet geloven, maar hij viel vanzelf om. Het leek haast wel of hij van tafel sprong.”

Ze reageerde niet in het minst verbaasd.

“O, dan is het weer zover. Dat soort dingen gebeurt regelmatig.”

Ik wist niet wat ik hoorde.

“Nou moet je me toch niet kwalijk nemen, lieve Tes” zei ik, “maar ik heb zoiets nog nooit meegemaakt.”

“Nou”, zei ze met een vreugdeloos lachje, “als ik wat vaker bij jullie in de buurt ben zal dat wel gauw veranderen.”

Ineens was Lisette een en al aandacht.

“Bedoel je dat er vaker dingen op een vreemde manier bewegen in jouw omgeving?”

“Ja, zo vaak. Hoe heet dat ook al weer? Iets met 'tele' geloof ik.”

“Telekinese? Heb je dat al lang?”

“Een paar jaar. Precies weet ik het niet, want soms merk ik het zelf niet, net als nou met die vaas. Maar er zijn van die dagen dat ik een spoor van ravage achterlaat. Boeken die uit de kast springen, volle koffiekopjes die zomaar omvallen, telefoons die er spontaan mee ophouden.”

“Weet je echt niet precies hoe lang dat al is? Wanneer is het begonnen?”

Ze zag er nu tamelijk gespannen uit, en had genoeg van het onderwerp.

“Weet ik niet meer. Laten we er maar over ophouden.”

Maar mijn vriendin liet zich niet langer met een kluitje in het riet sturen.

“Tessa, ik heb de indruk dat je dingen voor me achterhoudt. Waarom doe je dat? Vertrouw je me niet?”

Ze gaf geen antwoord en zat nerveus aan een pen te friemelen.

“Dit soort dingen gebeurt niet zomaar. Ze zijn een teken dat je behoorlijk uit je evenwicht bent. Er zijn meer jonge mensen die daar een poosje last van hebben. Je bent echt niet de enige, en ik kan je denk ik wel helpen. Maar dan moet je open tegen me zijn, anders gaat het niet.”

Nog steeds geen antwoord. De pen was inmiddels doormidden gebroken en ze gooide de stukken op de grond.

“Heeft het soms wat te maken met die ring? Komt het door

jouw bijzondere invloed dat die zoek is? Dat zou kunnen; zulke dingen zijn weleens gebeurd, verdwijningen uit een hermetisch gesloten ruimte.”

Tessa schudde haar hoofd.

“Begin jij nou ook al? De politie dacht ook dat ik hem gestolen had. Ik weet er echt niets van. Ik wou dat dat rot ding nooit bestaan had! Het heeft alleen maar ellende opgeleverd. Zo mogen hem houden. Ik wens ze er veel geluk mee als hij ooit nog teruggevonden wordt.”

Lisette schoof haar stoel een stukje naar haar toe.

“Ik beschuldig je nergens van” zei ze zacht, “ik probeer alleen maar uit te vinden wat jou zo ontzettend dwars zit.”

Tessa zag er uitgeput uit. Ze had haar hoofd op haar borst laten zakken, en vormde een zielig hoopje mens.

“Goed, ik zal het je vertellen” zei ze toonloos. “Ik heb Eva vermoord.”

De stilte zal een paar minuten hebben geduurd, maar het leek uren. Ik voelde mijn maag samentrekken en werd ijskoud. Dit moet een droom zijn, dacht ik, laat het asjeblieft een droom zijn.

Lisette was bleek geworden, maar had zichzelf wat beter onder controle dan ik.

“Tessa”, zei ze, “luister eens.”

De aangesprokene hief haar hoofd een beetje op, maar zei niets.

“Dat ongeluk met Eva, nu vier jaar geleden, is grondig onderzocht door de politie. Er waren verschillende getuigen. Die vertelden allemaal hetzelfde. Eva liep een meter of vier voor je en draaide haar hoofd even naar je om. Daardoor zag ze een losse tegel niet liggen, struikelde en viel voor de trein, die op dat moment juist aan kwam rijden. Jij hébt haar niet vermoord.”

“Dat dacht ik eerst ook” antwoordde Tessa vermoeid. “Maar

later begreep ik wat er werkelijk gebeurd was.”

“Wat bedoel je in vredesnaam?”

“Ongeveer een half jaar na de dood van Eva ontdekte ik voor het eerst dat ik die vervloekte gave had. Op een avond wilde ik iets bespreken met mijn vader. Hij had net een nieuwe laptop en was daar voortdurend mee bezig. 'Straks Tes', zei hij iedere keer, 'ik heb nu geen tijd'. Ik voelde me boos en teleurgesteld. Ineens ging het in een flits door me heen dat het glas frisdrank naast z'n laptop zou kunnen omvallen over het toetsenbord, en dat dat rot ding het dan niet meer zou doen. En het viel om, meteen, helemaal vanzelf.”

“Stootte hij het niet per ongeluk om?” vroeg Lisette. “Je kan je vergist hebben.”

Ze schudde haar hoofd.

“Nee, hij zat juist heel stil na te denken. En in de weken erna gebeurden er veel meer van zulke dingen. Er viel van alles, en apparaten gingen spontaan stuk als ik in de buurt was. Mijn moeder zei dat het wel leek of ik het boze oog had.”

“Maar wat heeft dat met Eva te maken?” vroeg ik.

“Ineens snapte ik wat er echt gebeurd was. Op die bewuste dag zou Eva bij een tante gaan logeren, en ik bracht haar naar de trein. Onderweg kregen we ruzie over iets onbenulligs. Ik zei geloof ik dat ik een bepaalde jongen wel leuk vond, en zij antwoordde dat ze niet snapte wat ik in die griezels zag. Zoiets. Toen zei ik weer dat ze geen smaak had, en zij vond dat ik degene was die dat zo nodig moest zeggen. Ze liep kwaad weg. Ik vond dat ze stom bezig was, en mompelde in mezelf zoiets als 'ach kind, val dood'. En toen ... toen gebeurde het.”

Lisette had aandachtig geluisterd.

“Ik heb vroeger ook vaak mensen de naaste verwensingen naar het hoofd gegooit. Alle ongeneeslijke ziekten heb ik ze wel toegewenst. Maar dat één je toch niet als je zo iets zegt. Dat doe je alleen om spanning af te reageren. Stel je voor als al die dingen echt uitkwamen. Dan zouden er weinig mensen

meer over zijn.”

Maar ze was niet te overtuigen.

“Die mensen zijn geen van allen met die rare afwijking behept. Bij mij gebeurt er soms echt wat ik denk.”

“Lieverd, luister nou eens. Dat stukgaan van dingen is ook alleen maar een manier waarop jij je afreageert. Dat doe je niet om anderen kwaad te berokkenen. Er zijn mensen die lege flessen kapot gaan gooien als ze boos zijn. Maar ze slaan de ander niet met zo'n fles op z'n kop.”

Het hielp allemaal niets. Tessa bleef volhouden dat ze haar vriendin onder de trein had geduwd. Op afstand, door telekinese.

“Ik zal het mijn hele leven moeten meedragen. Het zal me geen moment rust meer gunnen.”

Lisette keek me bezorgd aan en wendde zich toen weer tot Tessa.

“Tes, ik heb een idee. Ga zo meteen met ons mee. Ik maak straks wat lekkers te eten en dan kunnen we nog even verder praten. En weet je wat, blijf een nachtje bij ons slapen. We hebben een mooie logeerkamer.”

Maar ze schudde het hoofd. Ze wilde nu liever alleen zijn, zei ze.

Meestal waren de avonden in de flat heel genoeglijk, maar dit maal hing er een gespannen sfeer. Lisette ijsbeerde rusteloos de kamer op en neer en vroeg zich af of ze Tessa, Monique of allebei zou bellen. Zelf was ik ook verre van op m'n gemak, maar ik was van mening dat we beter iedereen even met rust konden laten. Het dreigde zelfs op een begin van ruzie uit te lopen, maar mijn betere ik nam bijtijds de leiding over.

Ik pakte haar bij de hand, leidde haar naar de bank en ging naast haar zitten.

“Een ellendige situatie hè. Ik zie dat jij er ook behoorlijk over tobt.”

“Hoe dat kind er uit zag toen we weggingen. Ik had haar dolgraag meegenomen om een oogje op haar te houden.”

“Misschien komt ze juist beter tot rust als ze alleen is. Dat werkt bij iedereen anders.”

“Mogelijk. Ik hoop het.” Het was duidelijk te horen dat ze er niet erg in geloofde.

“Weet je, jaren geleden, toen ik net begon met het geven van psychotherapie, had ik eens een cliëntje, ongeveer even oud als Tes. Iets jonger misschien. Het kostte me veel moeite om toegang tot haar te krijgen. In feite lukte het me voor geen meter, en dat voelde ze. Aan het eind van de tweede sessie waren we allebei aan het eind van ons latijn.

Dat kind zag er toen net zo wanhopig uit. Eigenlijk had ik met spoed psychiatrische hulp voor haar moeten regelen. Maar in m'n jeugdige optimisme dacht ik het zelf wel af te kunnen. Ik zei dat ze de volgende middag terug moest komen, en ondertussen geen ondoordachte dingen moest doen.

De volgende ochtend kreeg ik haar moeder aan de lijn, volkomen over haar toeren. Haar dochter had een overdosis slaappillen genomen, en ze hadden het niet op tijd in de gaten gehad.”

Ik schrok behoorlijk van het verhaal en vond mezelf ineens ontzettend naïef.

“Lisette, je had gelijk. Je moet haar meteen bellen.”

De telefoon ging vijf of zes keer over. Ik hield mijn hoofd zo dicht mogelijk bij dat van mijn vriendin, om maar geen woord te missen. Eindelijk hoorden we een slaperige stem.

“Met Tessa.”

“Hoi meidje, met mij. Het is wel een beetje laat, maar ik wilde nog even horen hoe het met je was.”

“O, wel goed hoor. Ik heb een paar uurtjes liggen slapen en was net weer wakker geworden.”

“Wat ga je morgen doen?”

“Morgen, even kijken, dan is het zaterdag hè? Dan ga ik

naar mijn ouders.”

“Probeer er maar een gezellige dag van te maken. En eh ... niet met ze over allerlei moeilijke dingen praten hè.”

We waren allebei opgelucht. Tes was misschien toch sterker dan we dachten.

“Dat is ook wel wat voor ons, een gezellige dag. Een beetje afleiding, anders worden we gek” zei ik.

Ze moest even wennen aan het idee, maar toen vond ze het toch wel wat. Ik stelde voor een bepaalde tentoonstelling te gaan bezoeken, waarvan ik wist dat ze die graag wilde zien. Wel een eindje weg, maar we zouden met de trein kunnen gaan, dat was minder vermoeiend.

Ze was dankbaar dat ik het initiatief had genomen, en liet het allemaal vol vertrouwen aan mij over.

Het kleine station aan de rand van de stad was nog rustig, maar er verschenen geleidelijk aan meer reizigers op het perron. We hadden het als vertrekpunt gekozen omdat je er je auto zo makkelijk kon parkeren.

Lisette had geloof ik wel zin in het uitje, maar ik voelde nog steeds een knoop in m'n maag. Toen we de trap naar het perron opliepen bedacht ik dat dit de plek was waar Eva vier jaar geleden was verongelukt, en dat maakte me niet vrolijker.

We waren keurig op tijd, maar dat was niet het geval met de spoorwegen. Een metaalachtig klinkende dame stelde ons daarvan op de hoogte.

“De stoptrein van 9:15 uur heeft een vertraging van tien minuten. Als eerste zal nu de sneltrein passeren. U wordt verzocht voldoende afstand van het spoor te houden. Blijft u alstublieft achter de markeringsstrepen.”

Ik dacht aan de treinenfobie van mijn vriendin en sloeg een arm om haar heen.

“Zullen we liever niet nog even naar beneden gaan?”

“Ach nee. Het is een goede oefening voor me. Als jij aan de

kant van de rails wil blijven dan zal het wel gaan.”

Er stonden nu enige tientallen passagiers te wachten. Achter ons dook een meisje op een vouwfiets op, dat een slalom maakte tussen de wachtenden door. Het irriteerde me en ik wilde de verkeerszondares terechtwijzen, maar ontdekte ineens wie het was.

“Tes, wat doe jij hier? Stap af, dat kun je niet maken.”

Het leek of ze het niet hoorde, ook niet toen Lisette haar riep. Ze fietste in een kalm tempo door, met een uitdrukkingloze blik in haar ogen.

In de verte naderde, in tegenovergestelde richting, de snel-trein.

“Wat doet ze gevaarlijk” zei Lisette ongerust. “Ik wou dat ze afstapte.”

De trein was nu nog maar enkele tientallen meters van Tessa af. Ze slingerde een beetje. Om ons heen ontstond een bezorgd gemompel. Ineens gaf ze een ruk aan haar stuur en zwenkte naar de kant van het spoor.

Vanaf dat moment leek alles in *slow motion* te gaan. Iedereen was verlamd van schrik. Ik was zelfs niet in staat om mijn ogen te sluiten.

Dat beeld zal ik mijn leven lang niet meer vergeten. Het wanhopige claxonneren door de machinist, het scherpe gesis van de remmen, de drie gloeiende koplampen van het aanstormende monster en het kleine figuurtje dat over de rand van het perron kantelde.

Op dat moment leken alle natuurwetten op te houden te bestaan. De getuigenverklaringen waren later erg verward en tegenstrijdig, maar dit is wat ik dacht te hebben gezien.

Het was alsof het meisje *door onzichtbare handen van haar fiets werd getild* en op het perron neergezet. Nog geen seconde daarna volgde een daverende klap, die de fiets veranderde in een hoopje verwrongen staal.

VII

Pas toen de trein een eind voorbij het perron helemaal tot stilstand was gekomen kwam iedereen weer bij zinnen. Een paar omstanders belden het alarmnummer, en anderen renden in de richting van Tessa. Ik wilde dat laatste doen, maar voelde dat ik tegengehouden werd door een zwaar gewicht aan mijn linkerarm. Het was Lisette. Ze was flauwgevallen.

Iemand hielp me haar op een bankje neer te leggen. Ondertussen kwam een groepje mensen, met Tessa in hun midden, onze kant op. En in de verte naderde een kakofonie van sirenes.

Het kind maakte een volkomen wezenloze indruk. Ze leek niets te zien, en reageerde niet op vragen. We wisten niets beters te doen dan haar op het bankje te zetten, naast mijn bewusteloze vriendin. Gelukkig dacht ik er aan om Monique te bellen, die uiteraard erg ontdaan reageerde. Ik stelde haar gerust en zei dat het allemaal nog goed was afgelopen. Ze zou meteen hierheen komen.

Twee ambulancebroeders kwamen de trap op en vroegen naar het slachtoffer. Ik wees op het bankje, en vertelde meteen dat ze een kennisje van ons was. Ze waren een beetje verbaasd haar in levenden lijve, en ogenschijnlijk onbeschadigd, te zien zitten.

Een kort onderzoek bevestigde die toestand.

“Hmm, een lichte emotionele shock, maar verder niets, zo te zien. Duurt hooguit één à twee dagen. Voor ons is er hier geen werk. En wat is er met die mevrouw?” zei de oudste van de twee, wijzend op Lisette.

“Mijn vriendin is van schrik flauwgevallen” antwoordde ik.

Hij controleerde haar nog even en kon me ook wat haar betreft geruststellen.

“Ja, dat maken we wel vaker mee. Gauw naar huis en een dag rustig aan, dan zal het wel weer in orde zijn.”

Inmiddels was de politie gearriveerd. Die had heel wat meer werk aan het geval. Ik legde uit wie de beide vrouwen op het bankje waren, wat mijn relatie tot ze was en wat er gebeurd was. Uit Tessa kregen ze nog steeds geen woord.

“Het was onvoorzichtigheid” zei ik. “Ze was zo dom om op het perron te fietsen en verloor haar evenwicht. Een wonder dat het zo goed is afgelopen. Alleen die fiets is *total loss*.”

Wat ik werkelijk dacht over Tessa's bedoeling hield ik maar voor me. Het leek me beter om dat alleen tegen Lisette te vertellen.

Van de omstanders had iedereen een eigen versie van het verhaal. Het werd de agent er niet duidelijker op. Toen verscheen er ook nog een paniekerig schreeuwende vrouw op het perron, die zich op Tessa wierp.

“Tes, kind, alles goed met je? Wat is er in godsnaam gebeurd?”

Monique legde enigszins overbodig uit dat ze de moeder was. De politieman merkte op dat haar dochter erg veel geluk had gehad dat haar roekeloos gedrag niet tot ernstiger gevolgen had geleid. En dat ze waarschijnlijk een flinke rekening van de spoorwegen tegemoet konden zien.

Maar Monique zou op dit moment met plezier elke rekening hebben betaald. Het enige dat haar interesseerde was haar dochter, die apathisch, maar wel in volle gezondheid naast haar zat.

En zo zat ik dus ineens met drie vrouwen: één bewusteloos, één in shock en één in paniek. Het was duidelijk dat het initiatief van mij moest komen.

Gelukkig begon Lisette weer wat tekenen van leven te vertonen. Ze had haar ogen geopend en keek verbaasd om zich heen. Ik hielp haar overeind.

“Tessa, Monique, wat doen jullie hier? Wat ...”

Ik beduidde haar dat ze beter even rustig aan kon doen, en richtte me tot Monique.

“Denk je dat je in staat bent te rijden, of zal ik jullie even thuis afzetten?”

Ze had wat moeite haar gedachten te ordenen.

“Naar huis rijden ... dat lukt wel. Maar wat een toestand. En Geert is net een paar dagen weg voor de zaak, dat zal je altijd zien. Het groeit me allemaal een beetje boven m'n hoofd.”

“Ga dan eerst even met ons mee” opperde ik. “Met z'n vieren krijgen we het gebeurde misschien wat beter op een rij.”

Ze aanvaardde mijn voorstel dankbaar, en even later reden we naar de flat. Lisette en ik voorop, en daarachter de auto met Monique en Tessa.

Lisette was intussen wat helderder geworden, en al rijdend vertelde ik haar wat er precies gebeurd was, tot en met de details van de miraculeuze afloop. Want vanaf het moment dat we Tessa hadden opgemerkt kon mijn vriendin zich niets meer herinneren.

We hadden wat gedronken. Tes ook, maar volkomen werktuigelijk. Lisette stelde voor dat ze even zou gaan liggen in de logeerkamer.

Toen Monique haar zorgzaam had geïnstalleerd wilde ze nu eindelijk weleens weten wat er precies gebeurd was.

Ik beschreef de toedracht, maar had grote moeite de juiste woorden te vinden. Hoe vertel je een moeder dat je gezien hebt dat haar dochter zich met opzet voor een trein heeft geworpen? Tessa's bekentenis van de vorige dag liet ik er maar helemaal buiten. Ik hield het gebeuren van vandaag op de ongevalsvariant, maar voegde eraan toe dat de spanningen waar ze aan leed er vermoedelijk alles mee te maken hadden.

Wellicht doorzag ze me. De ernst van de situatie drong in ieder geval goed tot haar door.

“Allemachtig. Hoe moet dat verder? Ik durf haar niet meer alleen te laten.”

“Dit gaat ook mij boven m'n macht” zei Lisette. “Ze heeft

psychiatrische hulp nodig.”

Er viel een bedrukte stilte.

Nadat we een poosje zwijgend bij elkaar hadden gezeten klonk er een gestommel op de gang, en verscheen Tessa in de deuropening. Ze maakte nog steeds een verwarde indruk, maar haar spraakvermogen bleek te zijn teruggekeerd.

“Ze zei dat het mijn schuld niet was.”

“Waar heb je het over?” vroeg Monique verbaasd. “Wie zei dat? Wat was jouw schuld niet?”

“Eva, toen ze me optilde.”

Monique keek ons meewarig aan. Haar dochter sprak war-taal. Over iets onduidelijks dat meer dan vier jaar geleden ge-beurd moest zijn.

“Wil je niet liever nog even gaan liggen?”

Ze schudde haar hoofd, en ging op de bank zitten. Monique sloeg zorgzaam een plaid om haar heen. Ineens sperde Tessa haar ogen wijd open en begon opgewonden te roepen.

“Dus ik heb het niet gedaan! Ik heb het helemaal niet gedaan!”

Haar moeder kon er nog steeds geen touw aan vastknopen, en wist niets anders te bedenken dan haar stevig tegen zich aan te drukken. Maar Lisette kreeg plotseling een idee.

“Zeg Tes, wanneer was dat, dat Eva je optilde?”

“Nou, bij de trein natuurlijk. Ik viel, en ineens was ze er. Ze tilde me op en zette me op het perron. Ze vroeg of ik gek ge-worden was. En ze zei dat dat ongeluk indertijd helemaal niet door mij kwam. Het was haar eigen onvoorzichtigheid geweest, zei ze.”

Mijn vriendin en ik keken elkaar sprakeloos aan. En Monique drong aan op uitleg. Toen we die tenslotte konden geven werd het een lang verhaal. Het liep al tegen lunchtijd toen we ermee klaar waren.

Ik dekte de tafel en verzamelde alle lekkere dingen die ik kon vinden. Maar bijna niemand van ons had trek. Niemand,

behalve Tessa. Ze at alsof ze in maanden niets gehad had.

“Denk je dat het echt Eva is geweest, die Tes voor die trein vandaan haalde?” vroeg ik, toen we die avond in bed lagen. Ze aarzelde geen moment.

“O ja. Er zijn meer van dat soort verhalen bekend. In ieder geval moet *iets of iemand* ingegrepen hebben, want de toedracht die jij beschreef is anders natuurkundig onmogelijk. En met hogere machten heb ik niet zoveel, dat weet je.”

“Wat mooi voor haar” zei ik even later dromerig, “te ervaren dat vriendschappen zich kunnen uitstrekken over de grenzen in ons bestaan.”

Maar ik kreeg al geen antwoord meer.

Ik werd na een paar uur wakker doordat ik een schop kreeg, gevolgd door een duw. Lisette was half overeind gekomen en leek een nachtmerrie te hebben. Ze staaarde met wijd open ogen in het niets en mompelde onverstaaanbaar.

Ik ving iets op dat klonk als “tein, tein!”

Terwijl ik nog overwoog of ik haar wakker moest maken begon ze luider te roepen. Haar stem klonk raar, als van een klein kind bijna.

“Tein, tein! Mamma, pappa! Nee!”

Ze greep me zo stevig bij mijn arm dat het pijn deed. Met haar andere hand wees ze naar een punt ergens in de hoek van de kamer.

“Arrie! Mamma, pappa, tein!”

Haar greep verslaptte en ze liet zich terugzakken op het kussen. Ze woelde nog wat, en draaide zich toen naar me om. Ik had ondertussen een nachtlampje aangeknipt.

“Lieverd, wat is er aan de hand?”

Ze drukte zich heel dicht tegen me aan.

“O Bert, ik had een afschuwelijke droom. Iets met een trein. Vreselijk!”

“Wat gebeurde er dan in die droom?”

Ze dacht even na, maar kon zich geen details herinneren.

“Het komt vast van die gebeurtenis met Tessa, vanmorgen” zei ze. “Niet zo best voor m'n treinenfobie. Ik ben er helemaal kapot van.”

“Maar het is goed afgelopen, meisje. Heel goed zelfs. Tessa lijkt haar schuldgevoel eindelijk kwijt te zijn, en je zag haar met de minuut verder opknappen.”

“Ja, dat is waar. Daar ben ik ook heel blij om. Maar die droom ... die ging eigenlijk helemaal niet over haar, geloof ik. Die had meer iets met mijzelf te maken.”

We waren nu klaarwakker. Ik ging naar de keuken en maakte twee bekers warme chocolademelk. Dat wilde weleens helpen in een onrustige nacht, had ik gemerkt.

Maar van slapen kwam verder weinig meer. We waren doodop, die zondagmorgen.

In de weken daarna ging het met Tessa steeds beter. Helaas kon je dat niet van Lisette zeggen. Die droom kwam iedere nacht terug, en ze ging er steeds slechter uitzien.

Tes zette haar baantje met verdubbelde energie voort. Nu de zware last van haar schouders was gevallen bleek ze eigenlijk een heel vrolijk meisje te zijn, dat al gauw begon bij te dragen aan de sfeer in ons huis. Op dagen dat mijn vriendin zich beroerd voelde belde ze cliënten op om de afspraken te verzetten. Ze begon ook huishoudelijke klusjes te doen, met keurig uitziende resultaten. Een beetje tot m'n verbazing, want de aanblik van haar eigen kamer stond me nog helder voor de geest. En op een dag had ze zelfs gekookt. Hoewel ze hierbij duidelijk nog wat meer ervaring kon gebruiken vonden we het zo lief dat we er verder niets van gezegd hebben.

Frits, die over de gebeurtenissen vernomen had, kwam op een avond kijken hoe het ging. Toen mijn vriendin zich al vroeg had teruggetrokken, om tenminste nog wát te kunnen

slapen, uitte ik mijn zorgen tegenover hem.

“Sinds die laatste toestand met Tessa heeft ze nachtmerries. Steeds dezelfde droom. Ze weet alleen te vertellen dat het over een trein gaat, en dat het afschuwelijk is. Ze roept ook steeds dezelfde dingen in haar slaap, op een heel rare toon, zo'n beetje als een kind praat. Iets met 'tein', dat zal wel 'trein' betekenen, en 'mamma, pappa', en heel hard 'nee!'. En af en toe versta ik zoiets als 'arrie', en dan pakt ze altijd mijn arm beet.”

Ineens drong het tot me door dat Frits behoorlijk geschrokken was van mijn verslag. Hij trok wat wit weg, en zweeg geruime tijd.

“Ik moet je wat vertellen” zei hij tenslotte, “of liever gezegd moet ik het Lisette vertellen, maar die slaapt nu naar ik hoop, en ik heb dit verhaal al lang genoeg voor me gehouden.”

Ik schonk hem wat sterks in, want hij zag eruit of hij het nodig had.

“Zoals je weet zijn Lisettes eigen ouders omgekomen toen ze nog heel jong was, anderhalf om precies te zijn. Ze kwam daarna als pleegkind bij mijn zus Else en haar man. Dat ging met laaiende ruzies gepaard, maar dat heb ik je al eens verteld.”

Ik knikte.

“Liesje, zo werd ze toen genoemd, werd een prestigeproject voor mijn zus. Ze moest en zou bewijzen dat ze een kind perfect kon opvoeden. Meters boeken over dat onderwerp heeft ze doorgenomen; ze staan nog ergens bij mij op een plank.

Ik heb boeken over opvoeding altijd gewantrouwd. Ze behandelen het onderwerp meestal alsof het om iets exacts gaat, en komen vaak tot bizarre redeneringen. Leer één ding van een oude man, die zelf nota bene geen kinderen heeft: opvoeden doe je met je hart, en niet vanuit een boekje.”

Het beeld van Tessa en mij bij de vitrinekast, toen ze me enthousiast de geschiedenisboeken liet zien, doemde bij me op, en ik begreep precies wat Frits bedoelde.

“Uit al die boeken was ze tot de overtuiging geraakt dat je kinderen nooit mocht lastigvallen met akelige verhalen. Dat was niet goed voor de tere kinderziel. Ze heeft daarom nooit gepraat over dat ongeluk van Lisettes ouders. Waarbij nog kwam dat ze die ouders eigenlijk al helemaal doodzweeg. Liesje was *haar* kind, en van niemand anders. Maar ik dwaal af. We hadden het over dat ongeluk.”

Ik schonk zijn glaasje nog eens vol, want het niveau daalde erg snel.

“Het was op een zomerdag. Liesje zou gaan logeren bij vrienden van haar ouders, die vlakbij een spoorwegovergang woonden. Haar ouders zelf gingen een weekje weg. Toen ze vertrokken, kwamen die vrienden met haar naar buiten om ze uit te zwaaien. Ze liepen mee tot de overweg. Er was alle tijd om te zwaaien, want het rode licht bleef een hele poos knippen.

Plotseling kwam er een vrachtwagen achterop rijden. De chauffeur had de auto voor hem wat laat opgemerkt, en uit later onderzoek bleek bovendien dat de remmen niet helemaal in orde waren, door slecht onderhoud. De auto van Liesjes ouders kreeg een duw en belandde op de spoorbaan.

Precies op dat moment passeerde de sneltrein. Liesje zat er bij wijze van spreken met haar neus bovenop, en heeft alles kunnen volgen. Het is een wonder dat zij en die vrienden niet geraakt zijn door brokstukken van de auto.”

Zo vielen de puzzelstukjes dus op hun plaats. De treinenfobie en de nachtmerries.

“Was het beter geweest, Frits, als Else wél met Lisette over de toedracht van dat ongeluk had gepraat?”

Hij knikte.

“Door alle gesprekken met Lisette over haar studie ben ik zelf langzamerhand ook een halve psycholoog geworden. En daardoor kan ik je vraag overtuigd met 'ja' beantwoorden.

Jonge kinderen die zulke gruwelijke dingen meemaken

kunnen die niet verwerken. Ze stoppen ze weg in een diepe la. Dat komt later wel eens. De natuur heeft dat erg handig opgelost. Daardoor lijkt het vaak of ze zich weinig van de gebeurtenissen aantrekken, en hun leventje even later vrolijk voortzetten. Maar dat is maar schijn. Vroeg of laat moet die la worden leeggeruimd. En dat heeft Else niet gedaan. Ze heeft hem op slot gedraaid en de sleutel weggegooid. Een grote ver-gissing.”

“Maar dat heb jij ook niet gedaan” zei ik zacht.

Hij zuchtte diep, en ik had al meteen spijt van mijn opmerking.

“Weet je, toen ze nog leefde wilde ik me er niet mee bemoeien. Twee kapiteins op een schip gaat niet, was mijn redenering. En toen ze overleden was bleef ik het uitstellen. Niet nu meteen, dacht ik, dit is niet het goede moment. En later werd het steeds moeilijker om over te beginnen. Ik was bang voor de schok die het misschien bij Lisette teweeg zou brengen. Maar je hebt gelijk. Het was ook mijn fout.”

Geruime tijd waren we allebei verzonken in onze eigen gedachten. Uiteindelijk verbrak ik de stilte.

“Ik begrijp het. Eigenlijk is psychologie niet zo moeilijk. Ze zit met een traumatische, niet verwerkte herinnering. Die moet ze dus nu alsnog verwerken. Maar eh ... hoe doe je dat eigenlijk?”

Frits was wat rechter op gaan zitten, en werd weer een beetje de professor. Een heldere logische redenering, daarbij voelde hij zich in zijn element.

“Nou, hoe verwerkt een volwassene iets dat hij net heeft meegemaakt?”

“Door er veel met anderen over te praten, denk ik.”

“Precies. Maar we zitten hier met een extra probleem. Zo'n recente gebeurtenis zit in je bewustzijn. Maar bij Lisette zit de herinnering op de verkeerde plaats, namelijk in het onderbewuste. Daar kan ze niet zomaar over praten als ze gewoon

wakker is.”

“Kun je haar niet gewoon vertellen wat er gebeurd is?”

“Dat zou wel kunnen, en dat wil ik ook wel doen. Begrijp me goed, ik ben niet opnieuw op zoek naar uitvluchten. Maar het is veel effectiever als ze er zelf actief in betrokken is. Bovendien moet je in dit soort situaties enorm oppassen om mensen geen dingen aan te praten. Een fout die veel psychologen maken.”

“Ja ja. Ze moet die herinnering dus terughalen. Over dat soort therapieën heeft ze me weleens verteld. Gaat dat niet via hypnose?”

“Nou, dat is een beetje een groot woord. Laten we zeggen dat ze, in een toestand van verminderd bewustzijn, door iemand anders moet worden begeleid. Die zorgt dat ze bij die herinnering komt, en dat ze hem dan als het ware mee terugneemt naar het heden.”

“Ja, ik snap het. We hebben dus een andere psychotherapeut nodig om Lisette te helpen.”

“Dat zou kunnen” zei Frits. “Maar hebben jullie vroeger zoiets al niet eens gedaan? Ze heeft me weleens verteld hoe jullie, via een vreemde taal, in een ver verleden belandden. Dat was eigenlijk hetzelfde.”

Graven in het verleden is nooit een hobby van me geweest. Ik voelde er eigenlijk weinig voor om psychotherapeutje te gaan spelen. Hij zag het aan mijn gezicht.

“Nou ja, denk er eens over. En ze kan natuurlijk altijd toch nog een collega inschakelen.”

Die nacht kwam haar droom weer in al zijn hevigheid terug. Eerst zag ik het wat hulpeloos aan, maar ineens voelde ik daadkracht door me heen stromen. Op goed geluk begon ik te improviseren. Ik pakte haar hand en begon zachtjes tegen haar te praten.

“Je hoeft niet wakker te worden. Maar kun je me vertellen

waar je bent?”

Het bleef even stil. Ik herhaalde mijn vraag. Ineens begon ze te praten op een normale, volwassen toon. Ik had moeite om geen “hoera” te roepen.

“Sporbomen. Ze zijn dicht. De lichten knipperen.”

“Wat zie je nog meer?”

“Een auto.”

“Kun je zien wie er in die auto zitten?”

“Pappa en mamma. Ze zwaaien naar me.”

Ineens zag ik haar gezicht vertrekken van schrik.

“Wat gebeurt er? Vertel het me maar.”

“Een grote vrachtwagen. Rijdt tegen ze aan. Duwt ze op de rails.”

Ik zag hoe moeilijk ze het had, en voelde me verscheurd door enerzijds mijn rol als tijdelijk therapeut, en anderzijds als liefhebbende vriend. Moest ik doorvragen, of haar wakker maken? Maar ik kreeg geen tijd om een keuze te maken.

“O nee! Nee! De trein! Mamma, pappa, kom eruit!”

Ze kromp in elkaar van angst.

“Mamma ... pappa ...”

Ik sloeg voorzichtig een arm om haar heen.

“Als je dadelijk wakker bent, kun je je alles herinneren.

Word nu maar wakker. Je bent helemaal veilig.”

Ze opende haar ogen en keek me aan. Toen liet ze zich tegen me aan vallen, en barstte uit in een hevige huilbui, met gierende uithalen.

Pas minuten later bedaarde ze wat.

“Weet je nu wat je je hele leven al dwarszit? Waar je fobie, en die nachtmerries vandaan komen?”

Ze knikte. “Ja, ik weet het nu. Het is afschuwelijk, maar ik kan het nu een plaats geven. Waarom heeft niemand me dit ooit verteld?”

Ik vond het niet het moment om daarop in te gaan. In plaats daarvan drukte ik haar heel dicht tegen me aan. Dat leek me

een beter antwoord.

De dagen daarna knapte ze zienderogen op. De nachtmerries kwamen niet meer terug, en het leek af en toe wel of ze een eetwedstrijd hield met Tessa. Vlakbij spoorbanen lopen deed ze nog steeds niet graag, maar ze reageerde niet meer zo panisch op aanstormende treinen als daarvoor.

Ik voelde me dolgelukkig dat ik mijn vriendin zo goed had kunnen helpen. Maar ik bleef nog met een vraag zitten, die me niet losliet. Wat had ze toch steeds bedoeld met “arrie”, als ze tijdens zo'n droom mijn arm beetpakte?

Ik peinsde me suf, maar kwam er niet uit. En het ging nu veel te goed met haar om opnieuw iets moeilijks ter sprake te brengen.

Na een paar dagen stelde ze voor om ons oude huizenplan nu serieus op te pakken. We lieten het huis van Tessa's opa technisch keuren, en schakelden een taxateur in om de waarde vast te stellen. Die lag wel wat onder de vraagprijs, maar dat is niet ongebruikelijk. We brachten een tegenbod uit, waar de familie, vertegenwoordigd door de broer van Geert, nog niet erg enthousiast op reageerde.

Ondertussen had Tes al eens bezorgd aan Lisette gevraagd hoe lang ze nog op haar kamer kon blijven wonen. 's Avonds vertelde mijn vriendin het aan me.

We keken elkaar aan, en hadden nauwelijks woorden nodig. “Ze moet blijven natuurlijk” zei ik, “We kunnen onze part-time dochter toch niet het huis uit gooien?”

Toen Tes het de volgende dag hoorde belde ze meteen haar moeder. Die belde Geert, die belde zijn broer, en die belde ons weer met een prijsvoorstel dat ongeveer overeenkwam met het taxatiebedrag. Nog dezelfde middag tekenden we het voorlopige koopcontract.

Belangrijke dingen zijn nooit gelijkmatig over een mensen-

leven verspreid, maar komen altijd op een kluitje. Frits heeft later geprobeerd me uit te leggen hoe dat komt, maar die verklaring ben ik vergeten. Het had iets te maken met auto's op een half lege snelweg, of zo. Die komen ook altijd in groepjes langs.

Toen ik op een avond thuis kwam zei Lisette, nadat we elkaar begroet hadden: “We krijgen vanavond bezoek.”

Ze vond het zo te zien wel een leuke afwisseling. Eigenlijk had ik liever onderuit gegaan op de bank, maar ik wilde haar plezier niet bederven.

“Wie komt er?”

“We kennen haar niet. Ene Mariska Duparvis. Ze sprak Nederlands met een licht Amerikaans accent. Wel een sympathieke stem, vond ik. Sinds kort woont ze weer in ons land, en ze is bezig met haar familiestamboom. De naam Van Rhoon schijnt daar ook in voor te komen, en ze is op zoek naar meer informatie. Zodoende kwam ze bij mij terecht, want mijn naam is nogal zeldzaam.”

“Zo zo. Grappig. Denk je dat je haar wat op weg kunt helpen? Erg veel weet je niet van je ouders af, laat staan van je voorouders.”

“Nee, dat is zo. Voor alle zekerheid heb ik Frits gevraagd om ook te komen. Misschien weet hij nog een paar details over mijn familie.”

“O leuk, dat wordt vast gezellig” antwoordde ik.

Hij was er al vroeg. Ik had de indruk dat Frits zich niet helemaal ontspannen voelde. Hij schuifelde voortdurend op zijn stoel, en stond af en toe op om door de kamer te ijsberen.

De bel ging.

“Ze is vroeg” zei Lisette, terwijl ze naar de deur liep om open te doen. Maar het bleek niet onze verwachte gast te zijn. In plaats daarvan stond Tessa voor de deur.

“O, ik stoor toch niet hoop ik? Ik kan mijn telefoon nergens vinden, en vroeg me af of ik hem misschien bij jullie had laten

liggen.”

Ze had hem net gevonden toen de bel opnieuw ging. Lisette was juist even in de keuken, en Frits ging naar het halletje om open te doen. Ik hoorde een wat verwarde conversatie. Een vrouw met een licht accent zei “Deze kant op zeker?” en Frits mompelde “Een ogenblikje”. Toen kwam Lisette de kamer in en trok met een breed gebaar de deur open.

De beide vrouwen keken elkaar verbijsterd aan. Toen vielen ze tegelijk flauw. We konden ze nog net op tijd naar de bank manoeuvreren.

De verwarring was totaal. Tessa riep iets dat in religieuze kringen niet goedgekeurd zou worden, Frits stond er hulpeloos bij, en zelf dacht ik dat mijn verstandelijke vermogens het nu definitief begeven hadden.

Op de bank zaten, half in zwijm, *twee* Lisettes.

VIII

Tessa was de eerste die haar spraakvermogen terugvond.

“Wauw, cool! Een tweelingzus, ik wou dat ik die had!”

De beide vrouwen op de bank waren inmiddels wel weer bij hun positieven gekomen, maar nog niet in staat iets te zeggen. Ze zaten elkaar in opperste verbazing aan te staren.

Frits kuchte even.

“Ik geloof dat ik jullie zo langzamerhand een verklaring schuldig ben. Mevrouw Duparvis, of eh .. mag ik Mariska zeggen?”

Ze knikte, zonder haar ogen van Lisette af te houden.

“Je gebruikt de naam van je man, is het niet? Van jezelf heet je Van Rhoon. Marrie van Rhoon.”

Ze keek hem verbaasd aan.

“Hoe ... hoe weet u dat?”

Lisette wist evenmin hoe ze het had.

“Frits, ga je me vertellen dat je al die tijd wist dat... dat...?”

Hij knikte.

“Het wordt tijd dat ik nu eindelijk met het héle verhaal kom. Mariska, je weet toch dat je echte ouders zijn verongelukt toen je anderhalf was?”

“Mijn pleegouders hebben me dat verteld, ja. De auto waarin ze zaten werd aangereden door een trein. Het moet zich voor mijn ogen afgespeeld hebben. Ik kreeg altijd kippenvel als erover gepraat werd.”

“Je zat in een wandelwagentje, vlakbij de spoorwegovergang. Maar wat je kennelijk niet weet, evenmin als Lisette, is dat je niet alléén in dat wagentje zat. Jullie waren met z'n tweeën, Liesje en Marrie. Een eeneijige tweeling.”

“Nou snap ik het eindelijk: 'arrie'!” riep ik uit. Ze keken me niet begrijpend aan, en ik beloofde het later allemaal uit te leggen.

“Er ontstond een heel gedoe bij de pogingen jullie ergens onder te brengen. Het was niet eenvoudig pleeg- of adoptieouders voor een tweeling te vinden. Mijn zus Else wilde zich daarvoor opgeven, ze had jullie willen adopteren. Maar haar man was er mordicus tegen. Uiteindelijk kwamen ze tot het compromis dat één van jullie als pleegkind zou worden aangenomen. Voor de ander zijn daarna andere pleegouders gevonden.”

Ineens mengde Tessa zich in het gesprek, ongewoon fel.

“Waren ze niet goed bij hun hoofd? Een tweeling haal je toch niet uit elkaar? Zoiets zou ik nooit, nooit doen!”

“Ja” zuchtte Frits, “achteraf gezien was het een ongelukkige beslissing. Je moet overigens niet vergeten dat de tijden anders waren dan nu. Toen vond men dat het wel kon.”

“Maar waarom hebben ze ons dat allemaal nooit verteld?” verzuchtte Lisette.

“Else praatte nooit graag over die dingen, dat weet je. En de pleegouders van Marrie vertrokken kort daarna naar het buitenland. Niemand dacht dat jullie elkaar ooit terug zouden zien. De wetenschap dat je ergens een tweelingzus moest hebben zou alleen maar onrust veroorzaken, zo was de redenering.”

“Overigens ben ik medeschuldig aan deze chaos”, voegde hij eraan toe. “Na de dood van mijn zus Else, Lisettes pleegmoeder dus, had ik haar meteen volledige opening van zaken moeten geven. Ik bleef het uitstellen doordat ik bang was van de schok, die het verhaal teweeg zou brengen. De details van dat ongeluk en de scheiding van haar tweelingzus.”

“Nou, je hebt het tegendeel bereikt” zei Lisette met licht verwijt in haar stem, “groter hadden die schokken wat mij betreft niet kunnen worden.”

Ik voelde me geroepen Frits in bescherming te nemen, hoewel hij dat waarschijnlijk niet nodig had.

“Frits heeft naar beste weten gehandeld. Hij kon toch ook niet weten dat al die bizarre dingen zouden gaan gebeuren. En

nu ik het er toch over heb wil ik ook een goed woordje doen voor je pleegmoeder, Lisette. Want zij heeft jullie beiden niet uit elkaar willen halen, begrijp ik nu. Misschien was alles wel een stuk beter gegaan als zij haar zin had gekregen.”

“Eigenlijk heb ik ook een beetje schuld aan wat er gebeurd is” merkte Tessa op. “Lisette zou nooit die nachtmerries hebben gekregen als ik niet ...”

Ik vergat ineens alle raadgevingen van mijn vriendin, en sloeg een arm om het meisje heen.

“Lieve Tes, ik wil jou voorlopig niet meer over schuld horen praten. Het leven is veel te mooi om het met dat soort gedachten te vergallen.”

Ze reageerde een beetje onwennig en bloosde zelfs. Maar haar ogen verrieden dat ik de goede aanpak had gekozen.

“En nou zou ik eindelijk weleens kennis willen maken met mijn zus” zei Lisette.

“*And so do I* ... eh, sorry, dat wil ik ook” antwoordde die lachend.

“Lisette vroeg het het eerst, en wij zijn allemaal ook erg benieuwd. Vertel jij maar eerst wat over jezelf, Mariska” besliste Frits.

“Ja, waar zal ik beginnen? Van mijn ouders, of liever gezegd pleegouders, heb ik gehoord dat ons gezin kort nadat ze mij hadden opgenomen naar het buitenland is vertrokken. Mijn vader werkte bij een grote multinational en werd regelmatig uitgezonden. We hebben de halve wereld afgezworven.”

“Goh, wat interessant lijkt me dat” verzuchtte Tes.

Mariska schudde beslist haar hoofd.

“Dat is helemaal niet zo leuk, *my dear*. Net als je ergens een beetje begon te wennen moest je weer verhuizen. En in veel landen in Afrika en Zuid-Amerika woonde je in een soort bedrijfskampje met alleen Europeanen. Mensen hebben geen idee wat ze hun kinderen daarmee aandoen. Ik heb nu nóg

moeite met het sluiten van nieuwe vriendschappen. Dat deed je niet, want na een paar jaar was je ze toch weer kwijt.”

“Ik ken die verhalen” zei Frits, “ik had regelmatig studenten die bij een groot bedrijf solliciteerden, omdat ze uitgezonden wilden worden. De meesten waren na een paar jaar buitenland wel genezen.”

“De laatste tien jaar voor mijn vaders pensioen waren we in de Verenigde Staten gestationeerd. Er kwam eindelijk een beetje rust in mijn leven. Daar heb ik mijn studie ook gedaan, *psychology*.”

Lisette slaakte een verraste uitroep. Maar Mariska was nu goed op dreef en vervolgde haar verhaal.

“Geen kwaad woord over mijn pleegouders hoor. Ze hadden echt het beste met me voor. Maar ze misten de *feeling*. Ik ben heel veel aandacht tekortgekomen, begreep ik later.

Mijn vader was een echte workaholic. Het bedrijf ging voor alles. Een jaar na zijn pensionering overleed hij. Ik had toen net mijn man leren kennen, Philip Duparvis. Vier maanden na mijn vaders dood trouwden we.”

Lisette zat ademloos te luisteren. In gedachten was ze in de wereld van haar zus, geloof ik.

“Mijn moeder heeft de dood van haar man nooit goed kunnen verwerken. Twee jaar later volgde ze hem.

Philip en ik hadden een geweldig huwelijk. Hij had ook het nodige meegemaakt, en we waren vastbesloten de fouten van onze ouders niet te herhalen. We wilden een paar jaar wachten met kinderen, om ons er geestelijk zo goed mogelijk op te kunnen voorbereiden. Maar ...”

Tessa slaakte af en toe een zucht. Frits frunnikte voortdurend aan zijn baardje.

“Maar toen kwam die vliegtuigcrash. Philip maakte een korte reis voor z'n werk. Er waren geen overlevenden.”

Dat laatste klonk als een zakelijk verslag. Ik denk dat ze dat deed om zichzelf tegen emoties te beschermen. Zo zou ik het

tenminste gedaan hebben.

“Toen stond ik helemaal alleen. Geen ouders, geen man, geen kinderen en nauwelijks vrienden. Er volgde een afschuwelijk jaar. Er waren dagen bij waarop ik de wereld waarnam alsof die achter een half doorzichtige, groene muur lag. Ik liep er wel in rond, maar hoorde er niet bij.”

Lisettes ogen zagen rood, Tessa wreef af en toe iets uit haar gezicht, en zelfs Frits haalde een pakje zakdoekjes tevoorschijn. Zelf had ik daar allang aan moeten geloven.

“Op een ochtend werd ik wakker met een enorme lading agressie. Ik stond op en begon als een wilde met kussens en kleding te smijten. Na een minuut of tien zonk ik uitgeput op een stoel neer, en toen had ik een heel vreemde ervaring. Het was alsof iemand tegen me praatte, maar dan in de vorm van gedachten. Moeilijk uit te leggen.”

“Ik weet precies wat je bedoelt” zei Lisette, “dat heb ik ook wel eens meegemaakt.”

“Dat iets of die iemand zei: 'Je moet die energie niet verspillen aan gooi- en smijtwerk, Marrie. Gebruik hem liever om jezelf uit het moeras te tillen.' Ineens stroomde er een diepe rust door me heen, en ik kon mijn leven overzien. Ik snapte welke dingen ik moest veranderen in mezelf en in mijn manier van leven.

Het eerste wat ik deed was een andere voornaam kiezen. Marrie had er een puinhoop van gemaakt, en ik besloot dat Mariska het nu maar eens een tijdje moest proberen. Dat was nu ruim tien jaar geleden.”

“Niet te geloven” zei Lisette, “het lijkt wel of je bezig bent om *mijn* leven te beschrijven. Zo'n crisis had ik ook. Dat moet vrijwel tegelijk met de jouwe zijn geweest.”

“Ik wist niet dat jij zó erg aan de grond had gezeten, lieverd” zei ik, “dat heb je me nooit verteld.”

“Ach, je hoeft ook niet alles te weten. Maar het klopt, ik heb me net zo beroerd gevoeld. En ben toen ook een nieuw leven

met een nieuwe naam begonnen.”

“En werkte het, Mariska?” vroeg Tessa gespannen.

“Ja. Het lukte me, mezelf meer open te stellen en daardoor beter contact met collega's en oppervlakkige kennissen te maken. Er begonnen een paar vriendschappen te ontstaan. Die laatste tien jaar in de *States* waren eigenlijk best uit te houden. Maar tegelijk met die ontwikkeling kreeg ik ook steeds sterker het gevoel dat ik daar niet altijd wilde blijven. Dat ik terug wilde naar mijn *roots*.

De laatste jaren had ik steeds een opvallende droom. Ik liep in een drukke stad, waar ik niemand kende. Ik voelde dat er iemand naast me liep, waarmee ik me heel sterk verbonden voelde. Maar als ik dan probeerde te kijken, was er niemand.”

Lisettes mond was opengezakt van verbazing.

“Ik had bijna dezelfde droom, ook steeds weer opnieuw. Ik liep ook tussen mensenmassa's, en ik had het gevoel dat daar alleen maar *de helft van me* liep. Heel raar. De andere helft ontbrak.”

“Op het laatst” vervolgde Mariska, “hield ik het niet langer uit. Ik pakte mijn dierbaarste bezittingen bij elkaar, verkocht de rest en nam een enkele reis Amsterdam. Daar kwam ik een paar weken geleden aan.”

“Zie je nou wel dat ik geen spoken heb gezien?” vroeg ik aan mijn vriendin.

Ze legde aan Mariska en de anderen uit waar ik het over had. Haar zus schoot in de lach.

“O, jij was die man die ik een paar maal tegenkwam en die me aanstaarde of ik een geest was. Ik vond het een beetje *weird*, eh ... eng, eerlijk gezegd. Maar nou snap ik het.”

Vervolgens vertelde Lisette haar geschiedenis, waarbij ik me realiseerde dat ik nog heel veel van haar niet wist. Tessa hing aan haar lippen. Ze was haar de laatste tijd steeds meer als een voorbeeld gaan zien, vermoedde ik. Aan het eind van het ver-

haal slaakte ze een diepe zucht.

Toen stond ze op, en bood ineens heel praktisch aan om ons iets te drinken in te schenken.

“O graag, Tes” zei Lisette dankbaar. En in het algemeen: “Behalve de dochter van een vriendin is ze ook een klein beetje onze dochter. Hè Tes?”

Die zei niets, maar er trok een brede glimlach over haar gezicht.

“Zeg Mariska” zei mijn vriendin toen we allemaal van drinken voorzien waren, “waar woon je eigenlijk op het ogenblik?”

“O, in een klein hotel ergens in de buurt van Amsterdam. Hopelijk voor heel kort; ik ben druk op zoek naar eigen woonruimte hier in de buurt, zo dicht mogelijk bij mijn, of liever ónze, geboorteplek. Maar dat is nog niet zo gemakkelijk, heb ik gemerkt.”

Lisette keek heel even naar mij, en zag dat we hetzelfde dachten.

“Joh, kom zolang bij ons logeren. Als je tenminste niet bang bent voor een beetje rommel, want we gaan binnenkort verhuizen.”

Ze hoefde er geen moment over na te denken.

Er brak een drukke tijd aan. Aan ons nieuwe huis moest het een en ander gebeuren. We besteedden het werk wel uit, maar je moet al die werklui toch nalopen. We begonnen ook vast met dingen in te pakken, zowel in de flat, als in mijn oude huisje. Ik gooide dingen weg waarvan ik bijna zeker wist dat ik spijt zou krijgen, en bewaarde spullen waarvan Lisette overtuigd was dat ik ze nooit meer nodig zou hebben. Keer op keer wees ik haar op de vele ruimte die er in onze nieuwe woning was, maar dat sloeg nergens op, vond ze.

Mariska had er geen moeite mee de handen uit de mouwen te steken, en werkte hard mee. Ik moest vooral erg wennen aan

de gesprekken tussen de beide tweelingzussen. Soms begon een van hun een zin die de ander vervolgens afmaakte, als een soort Kwik, Kwek en Kwak. Maar nog vaker bleef het bij halve zinnen, of soms zelfs maar één woord.

Zo zei Mariska bijvoorbeeld: “Die begonia hè”, waarop mijn vriendin de plant, die betere dagen had gekend, in de afvalbak kieperde. Of Lisette begon met “Als we nu eerst eens”, en het volgende moment liepen ze eensgezind naar een boekenplank om die leeg te ruimen. Ze begrepen elkaar perfect, maar voor mij was er geen touw aan vast te knopen.

In de pauzes tussen het werk wisselde de tweeling ervaringen uit. Groot was de vreugde van Lisette toen Mariska een paar albums met heel oude foto's bleek te hebben. Eindelijk kon ze kennismaken met haar overleden ouders. Ze zaten er samen een hele middag in te bladeren, en ook de dagen erna pakte mijn vriendin de albums regelmatig weer op. Ik heb haar een half uur lang heel stil naar een grote foto van haar vader en moeder zien kijken. Een ontroerend eerbetoon.

Het werk liep wel wat vertraging op, maar we waren ruim op tijd begonnen en gingen daarna opnieuw flink aan de slag. Nadat we zo'n dag hard gewerkt hadden, maakte Tes regelmatig wat lekkers klaar, en ik moet zeggen dat ze op dat punt snel ervaring opdeed. Maar we namen haar ook vaak mee uit eten. Ik vond het ontzettend gezellig om met de drie vrouwen op stap te gaan.

Het ging trouwens heel goed met Tessa. Bij haar ouders was ook wat veranderd. Geert werkte minder vaak over en toonde meer interesse in de studie en het wel en wee van zijn dochter.

Op een dag kwam ze opgetogen haar nieuwe vriendje aan ons voorstellen. Ik vond het een sympathieke knul, en Lisette zei 's avonds dat hij eigenlijk wel wat op mij leek.

Tussen de bedrijven door had ze al eens bij Tessa geïnformeerd of die nog steeds last had van spontaan omvallende

vazen en meer van dat soort ongerief. Maar dat bleek al in weken niet meer voorgekomen te zijn.

Grote aandacht trok het volgende bericht in de media. In de kranten luidde het als volgt:

“Aan de onverklaarbare verdwijning van het museumstuk 'De Ring van Caecilia', enige maanden geleden uit het Oudheidkundig Museum te X, is op even mysterieuze wijze een einde gekomen. Vanochtend ontdekte het personeel kort voor openingstijd dat het kostbare sieraad weer in de vitrine lag. Ook nu was de vrijwel luchtdichte vitrine hermetisch afgesloten, en waren de sleutels niet van hun plaats geweest. Het politieonderzoek, dat nog steeds niets had opgeleverd, is hiermee afgesloten. Een politiewoordvoerder sprak van de raadselachtigste zaak die ze ooit hadden meege maakt.”

“Denk je echt dat die ring een tijd zoek is geweest door Tessa's telekinetische krachten?” vroeg ik aan Lisette.

“Het lijkt me niet uitgesloten. Er is in ieder geval iets heel raars mee gebeurd, en het staat vast dat ze in het begin heel sterk aan dat sieraad hechtte.”

“Maar waar heeft het dan in vredesnaam al die tijd uitgehangen?”

“Dat zullen we nooit weten. Als Tes de verdwijning veroorzaakt heeft, dan gebeurde het in ieder geval zonder dat ze zich ervan bewust was. Want als ze geweten had waar de ring was, had ze het ons zeker verteld. Ze is goudeerlijk, daar sta ik voor in.”

De museumdirecteur hield woord. Een paar dagen later ontvingen we een uitnodiging om de Ring te komen bekijken, en gast te zijn bij een door het museum aangeboden diner.

We hebben er allemaal beleefd voor bedankt. Noch wij, noch Tessa en haar ouders hadden de behoefte opnieuw aan het

gebeuren te worden herinnerd. En tot op de dag van vandaag weet ik niet hoe de Ring van Caecilia eruit ziet.

Het was de dag voor de verhuizing. Mariska was op bezoek bij een vriendin van heel lang geleden, en Tessa had het druk met haar studie.

Aan het begin van de middag waren we klaar met inpakken. Lisette en ik ploften, in een kale kamer, moe maar voldaan op de bank neer.

“Toch wel raar” zei ze, “om dit huis, waar we samen zoveel beleefd hebben, te verlaten. Het is of je een stuk geschiedenis achter je laat.”

“Je geschiedenis neem je altijd met je mee”, antwoordde ik, “zelfs van vroegere levens. Daar kunnen wij allebei van meepraten. Maar misschien dat de volgende bewoners van deze flat nog iets van onze sfeer kunnen merken. Ik denk dat die heel goed voelt.”

“Toen ik hier kwam wonen” mijmerde Lisette, “had ik net mijn oude naam afgedankt. Het was voor mij het begin van een nieuw leven. Maar gemakkelijk was dat begin niet. Al die avonden dat ik hier in m'n eentje zat. Als ik toen had geweten hoe mijn leven er nú uit zou zien, met een partner, een tweelingzus en zelfs een soort halve dochter, had ik het toen veel minder moeilijk gehad.”

Voor mezelf stelde ik nog vast dat hier een wijze les in school. Als je het moeilijk hebt, bedenk dan dat het perspectief van de tijd die moeilijkheden altijd vanzelf verkleint. Maar ik vond het wat te belerend om dat uit te spreken.

We zaten allebei even met onze eigen gedachten.

“Ik zal je aandacht voortaan moeten delen met je tweelingzus” zei ik. “Jullie zullen heel wat uit te wisselen hebben.”

“Kijk kijk” lachte ze. “Bert is een beetje jaloers. Wat leuk.”

En daarna, op quasi-ernstige toon: “Nee mannetje, *ik* ben degene die zich zorgen moet maken. Tweelingzussen vallen

altijd op dezelfde soort man. Ik moet er niet aan denken dat Mariska verliefd wordt op jou.”

“Dan moet ze maar hard op zoek gaan naar een vent die op mij lijkt. Wie weet loopt er ergens op de wereld nog een onbekende tweelingbroer van me rond.”

“O nee hè, we beginnen niet weer van voren af aan” verzuchtte ze.

De middagzon scheen fel in onze lege kamer. Lisette keek naar buiten.

“En nou wat vrolijkers” riep ze. “Morgen wonen we in dat prachtige huis aan de singel. We gaan samen een heel nieuwe levensfase in. Voorlopig met nog een paar lieve mensen heel dicht bij ons. Is het leven niet geweldig, Bert?”

Ze pakte mijn hand, en we maakten een rondedansje door de lege kamer.

“En nou heb ik een reuze zin in een lange strandwandeling” zei ze. “Heerlijk uitwaaien.”

”En jij gaat mee“ voegde ze er met een knipoog aan toe. ”Ik zal je in het vervolg beter in de gaten moeten houden.”

*Kees Niestadt
Juli – september 2012*